

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Rhannau 2 a 3 o Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019

Canllawiau ar baratoi deddfwriaeth Cymru

SWYDDFA'R CWNSLERIAID DEDDFWRIAETHOL
OFFICE OF THE LEGISLATIVE COUNSEL

Cyflwyniad

Beth yw'r canllawiau hyn?

Mae'r ddogfen hon yn rhoi canllawiau i ddrafftwyd deddfwriaeth Cymru ar oblygiadau Rhan 2 a Rhan 3 o Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019 (Deddf 2019). Nid yw'n rhoi esboniad llawn o ddiben nac effaith gyfreithiol darpariaethau Deddf 2019: i gael hynny, gweler Nodiadau Esboniadol y Ddeddf¹. Nid yw ychwaith yn rhoi disgrifiad llawn o ddull Llywodraeth Cymru o ddrafftio deddfwriaeth: i gael canllawiau ar hynny, gweler *Drafftio Deddfau i Gymru: Canllaw*².

Y derminoleg a ddefnyddir yn Neddf 2019 ac yn y canllawiau hyn

Mae Rhan 2 o Ddeddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020 yn newid enw Cynulliad Cenedlaethol Cymru i Senedd Cymru o 6 Mai 2020 ymlaen. Mae Atodlen 1 i'r Ddeddf honno'n diwygio Deddf 2019 i ddisodli cyfeiriadau at Ddeddfau'r Cynulliad â chyfeiriadau at Ddeddfau Senedd Cymru, ac i fewnosod diffiniad o "Deddf gan Senedd Cymru" sy'n cynnwys Deddfau a basiwyd cyn i enw'r ddeddfwrfa gael ei newid ac ar ôl hynny.

Yr un dull a ddefnyddir yn y canllawiau hyn, sy'n defnyddio'r term "Deddfau Senedd Cymru" lle bynnag y bwriedir cynnwys Deddfau a basiwyd cyn newid yr enw ac ar ôl hynny. Er hynny, "Deddfau'r Cynulliad" a ddefnyddir pan fwriedir cyfeirio at Ddeddfau a basiwyd pan oedd y ddeddfwrfa yn dal i gael ei galw'n Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

Mae canllaw ar wahân ar oblygiadau Rhan 2 o Ddeddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020 ar ddrafftio deddfwriaeth.

¹ Ar gael yn: www.legislation.gov.uk/cy/anaw/2019/4/notes/contents

² Ar gael yn: llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-12/drafftio-deddfau-i-gymru.pdf

Rhan 2 – Cynnwys

Beth mae Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn ei wneud?	4
Pwy sydd angen deall Rhan 2?	4
Pryd ddaeth Rhan 2 o'r Ddeddf i rym?	4
Y ddeddfwriaeth y mae Rhan 2 yn gymwys iddi	4
Ystyr "is-offeryn Cymreig"	5
Parhau i gymhwyso Deddf 1978	6
Ystyried Deddf 1978 wrth ddrafftio deddfwriaeth Cymru	6
Pa ddarpariaethau dehongli sy'n gymwys os yw deddfwriaeth Cymru'n diwygio deddfwriaeth arall?	7
Effaith darpariaethau Rhan 2	8
Diffinio termau a ddefnyddir yn neddfwriaeth Cymru	8
Diffiniadau cyffredinol termau; Adran 6 ac Atodlen 1	8
Y berthynas rhwng ystyron termau mewn deddfwriaeth sylfaenol ac is-ddeddfwriaeth	10
Cymhwyso diffiniadau at dermau cysylltiedig	11
Cyflwyno dogfennau drwy'r post ac yn electronig	11
Arfer pwerau a dyletswyddau o dan ddeddfwriaeth Cymru cyn iddi ddod i rym	12
Cyfeirio at ddeddfwriaeth arall a ddiwygir	13
Cymhwyso deddfwriaeth at y Goron	13
Statws cyfartal y testunau Cymraeg a Saesneg	14
Atodiad: Rhan 2 o'i chymharu â Deddf 1978	15

Beth mae Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn ei wneud?

Mae Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn cynnwys darpariaethau diodyn ynghylch dehongli a gweithredu deddfwriaeth Cymru – hynny yw, Deddfau Senedd Cymru ac is-ddeddfwriaeth a wneir gan Weinidogion Cymru ac awdurdodau datganoledig eraill Cymru.

Mae'r darpariaethau diodyn yn ymdrin ag amryw o faterion, gan gynnwys ystyr geiriau ac ymadroddion penodol pan gânt eu defnyddio mewn deddfwriaeth, arfer mathau penodol o bŵer statudol, effaith deddfwriaeth sy'n diwygio neu'n diddymu deddfwriaeth arall, ac a yw deddfwriaeth yn gymwys i'r Goron ai peidio.

Mae Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn disodli Deddf Ddehongli 1978 (Deddf 1978) o ran deddfwriaeth Cymru. Mae'r mwyafrif o'r darpariaethau diodyn yn Rhan 2 wedi eu seilio ar ddarpariaethau yn Neddf 1978, a oedd gynt yn gymwys i holl ddeddfwriaeth Cymru (ac a fydd yn dal yn gymwys i ddeddfwriaeth Cymru a wnaed cyn i Ran 2 fod mewn grym). Er hynny, mae Deddf 1978 yn dyddio o'r cyfnod cyn datganoli, ac mae nifer o'i darpariaethau yn amherthnasol i Gymru. Gan hynny, mae Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn wahanol mewn rhai ffyrdd i Ddeddf 1978.

Nid yw Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn cynnwys yr holl reolau sy'n llywodraethu sut i ddehongli deddfwriaeth Cymru. Ceir rhai o'r rheolau hynny mewn statudau eraill; yn amlwg, mae Deddf Llywodraeth Cymru 2006 (Deddf 2006) yn gosod terfynau cyffredinol ar bwerau Senedd Cymru a Gweinidogion Cymru i wneud deddfwriaeth, ac yn gofyn bod deddfwriaeth yn cael ei dehongli yn unol â'r terfynau hynny.

Ymhellach, mae'r llysoedd wedi datblygu amryw o egwyddorion cyfraith gyffredin o ran dehongli statudau wrth ystyried anghydfodau sy'n cynnwys cwestiynau am ystyr deddfwriaeth. Mae Rhan 2 o'r Ddeddf yn gwrth-droi rhagdybiaeth y gyfraith gyffredin nad yw deddfwriaeth Cymru yn rhwymo'r Goron, ond nid yw'n newid effaith unrhyw un neu ragor o egwyddorion eraill y gyfraith gyffredin ynglŷn â dehongli.

Pwy sydd angen deall Rhan 2?

Mae'r canllawiau hyn yn berthnasol yn bennaf i'r canlynol:

- cyfreithwyr a swyddogion Llywodraeth Cymru sy'n drafftio Biliau ac offerynnau statudol i Weinidogion Cymru;
- swyddogion Llywodraeth Cymru sy'n paratoi is-ddeddfwriaeth;
- cyfreithwyr a swyddogion eraill sy'n drafftio is-ddeddfwriaeth i'r awdurdodau datganoledig yng Nghymru (megis is-ddeddfau a chynlluniau a wneir gan gynghorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol).

Byddant yn berthnasol hefyd i'r rhai sy'n ymwneud â chraffu ar Filiau ac offerynnau statudol gan Senedd Cymru, ac i unrhyw un y mae angen iddo ddeall neu gymhwyso deddfwriaeth Cymru.

Pryd ddaeth Rhan 2 o'r Ddeddf i rym?

Daeth holl ddarpariaethau Rhan 2 o Ddeddf 2019 sy'n gymwys i ddehongli a gweithredu Deddf 2019 ei hun i rym ar 11 Medi 2019. At ddibenion dehongli a gweithredu deddfwriaeth arall, daeth darpariaethau Rhan 2 i rym ar 1 Ionawr 2020 ac maent yn gymwys i ddeddfwriaeth Cymru a ddeddfir ar y dyddiad hwnnw neu wedyn.

Y ddeddfwriaeth y mae Rhan 2 yn gymwys iddi

Heblaw am ychydig o fân eithriadau, mae Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn gymwys i'r holl ddeddfwriaeth a wneir yng Nghymru o 1 Ionawr 2020 ymlaen. Mae adran 3(1) yn darparu bod Rhan 2 yn gymwys i Ddeddf 2019 ei hun, Deddfau sy'n cael y Cydsyniad Brenhinol ar 1 Ionawr 2020 neu wedyn, ac is-offerynnau Cymru a wneir ar 1 Ionawr 2020 neu wedyn.

Y dyddiad allweddol yw dyddiad gwneud yr offeryn. O ran is-ddeddfwriaeth, dyma'r dyddiad y caiff yr offeryn ei lofnodi gan un o Weinidogion Cymru, nid y dyddiad y caiff ei osod gerbron y Senedd. Y dyddiad allweddol yn achos is-ddeddfau yw'r dyddiad pan fydd awdurdod Cymreig datganoledig yn cymryd y cam olaf yn y broses sy'n ofynnol, yn gyffredinol drwy osod sêl gyffredin yr awdurdod ar y ddogfen ar ôl ei chymeradwyo.

Ystyr “is-offeryn Cymreig”

Mae adran 3(2) o Ddeddf 2019 yn nodi'r diffiniad o is-offeryn Cymreig, sy'n cynnwys y canlynol:

Is-ddeddfwriaeth –

- i. a wneir ar neu ar ôl 1 Ionawr 2020,*
- ii. a wneir o dan Ddeddfau Senedd Cymru a Mesurau'r Cynulliad (pryd bynnag y cafodd y Ddeddf neu'r Mesur y Cydsyniad Brenhinol neu gymeradwyaeth), a*
- iii. a wneir gan Weinidogion Cymru neu unrhyw berson arall.*

Mae'r diffiniad hefyd yn cynnwys:

Is-ddeddfwriaeth –

- i. a wneir ar neu ar ôl 1 Ionawr 2020,*
- ii. a wneir o dan un o Ddeddfau Senedd y Deyrnas Unedig (pryd bynnag y cafodd y Ddeddf honno y Cydsyniad Brenhinol) neu o dan ddeddfwriaeth uniongyrchol yr UE a ddargedwir,*
- iii. a wneir gan Weinidogion Cymru neu awdurdod Cymreig datganoledig arall yn unig (heb fod yn gweithredu gyda mathau eraill o awdurdod), a*
- iv. sy'n gymwys o ran Cymru yn unig.*

Gan hynny, mae Rhan 2 yn gymwys i is-ddeddfwriaeth a wneir gan awdurdodau datganoledig Cymru, fel cyngorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol, Awdurdodau'r Parciau Cenedlaethol a Chyfoeth Naturiol Cymru.³ Mae'n bwysig bod yn ymwybodol felly y bydd Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn gymwys i unrhyw is-ddeddfau, cynlluniau neu orchmynion a wneir gan gyrff o'r fath, boed y pwerau i'w gwneud wedi eu cynnwys yn Neddfau Senedd Cymru, Mesurau'r Cynulliad neu Ddeddfau Senedd y Deyrnas Unedig.

Er hynny, os nad yw'r is-ddeddfwriaeth yn dod o fewn y diffiniad hwn, ni fydd yn cael ei hystyried yn “is-offeryn Cymreig”, a bydd yn dod o dan Ddeddf 1978.

Er enghraifft, ni fydd offeryn yn “is-offeryn Cymreig” os yw'n cynnwys is-ddeddfwriaeth a wnaed o dan un o Ddeddfau Senedd y Deyrnas Unedig neu ddeddfwriaeth uniongyrchol yr UE a ddargedwir gan berson neu gorff nad yw'n awdurdod Cymreig datganoledig.

Dyma olygu na fydd “is-offeryn Cymreig” yn cynnwys offerynnau a wneir ar y cyd gan Weinidogion Cymru ac Ysgrifennydd Gwladol, neu offerynnau “cyfansawdd” lle mae Gweinidogion Cymru yn deddfu ynddynt ar gyfer Cymru a'r Ysgrifennydd Gwladol yn deddfu ar gyfer Lloegr.

³ Ceir diffiniad o awdurdod Cymreig datganoledig yn adran 157A o Ddeddf 2006, a nodir rhestr o gyrff o'r fath yn Atodlen 9A i Ddeddf 2006.

Parhau i gymhwyso Deddf 1978

Nid yw Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn gymwys i'r holl ddeddfwriaeth sy'n berthnasol i Gymru. Fe fydd yna ddeddfwriaeth sy'n gymwys yng Nghymru ac sy'n dod o dan Ddeddf 1978.

Nid yw Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn gymwys i'r canlynol:

- a. unrhyw ddeddfwriaeth a ddeddfwyd cyn 1 Ionawr 2020;
- b. unrhyw ddeddfwriaeth a wneir gan gorff nad yw'n awdurdod Cymreig datganoledig (hyd yn oed os yw hefyd yn cael ei gwneud yn rhannol gan awdurdod Cymreig datganoledig); neu
- c. unrhyw ddeddfwriaeth sy'n gymwys heblaw o ran Cymru (hyd yn oed os yw hefyd yn gymwys o ran Cymru neu ran o Gymru).

Gan hynny, bydd Deddf 1978 yn dal yn gymwys i ddeddfwriaeth o'r mathau a ganlyn:

- a. Deddfau'r Cynulliad⁴ a gafodd Gydsyniad Brenhinol cyn 1 Ionawr 2020;
- b. holl Fesurau'r Cynulliad;
- c. yr holl is-ddeddfwriaeth a wnaed cyn 1 Ionawr 2020 ac a wnaed o dan un o Ddeddfau neu Fesurau'r Cynulliad, neu a wnaed o dan un o Ddeddfau Senedd y Deyrnas Unedig gan awdurdod Cymreig datganoledig;
- d. Deddfau Senedd y Deyrnas Unedig;
- e. is-ddeddfwriaeth a wneir gan Weinidogion y Goron ac awdurdodau eraill a gadwyd yn ôl;
- f. cyd-offerynnau ac offerynnau cyfansawdd a wneir o dan un o Ddeddfau Senedd y Deyrnas Unedig neu ddeddfwriaeth uniongyrchol yr UE a ddargedwir gan Weinidogion Cymru neu awdurdod Cymreig datganoledig yn gweithredu gydag awdurdod arall (er enghraifft, un o Weinidogion y Goron).

Ni fydd Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn gymwys ychwaith i unrhyw ddeddfwriaeth o eiddo'r UE, hyd yn oed os caiff y ddeddfwriaeth honno ei dargadw yng nghyfraith y Deyrnas Unedig ar ôl ymadael â'r UE.

Ystyried Deddf 1978 wrth ddrafftio deddfwriaeth Cymru

Fe fydd llawer o achosion lle bydd angen ystyried Deddf 1978 wrth ddrafftio a dehongli deddfwriaeth newydd i Gymru, yn enwedig pan fo'r ddeddfwriaeth Gymreig honno'n is-ddeddfwriaeth.

Hyd y gellir rhag-weld, caiff y mwyafrif o is-offerynnau Cymru eu gwneud o dan Ddeddfau Senedd y Deyrnas Unedig, o dan Fesurau'r Cynulliad, neu o dan Ddeddfau'r Cynulliad a ddeddfwyd cyn 2020. Yn yr achosion hyn:

- Deddf 1978 fydd yn gymwys i'r rhiant-Ddeddf neu'r rhiant-Fesur, ond
- Rhan 2 o Ddeddf 2019 fydd yn gymwys i'r is-offeryn Cymreig.

Gall fod angen hefyd i ddeddfwriaeth Cymru ddiwygio deddfwriaeth nad yw Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn gymwys iddi (megis un o Ddeddfau Senedd y Deyrnas Unedig, is-ddeddfwriaeth y Deyrnas Unedig, neu unrhyw ddeddfwriaeth Gymreig a ddeddfwyd cyn 2020). Yn yr achos hwnnw:

- Rhan 2 o Ddeddf 2019 fydd yn gymwys i ddarpariaethau'r ddeddfwriaeth ddiwygio, ond
- Deddf 1978 fydd yn gymwys i unrhyw ddeunydd a fewnosodir yn y ddeddfwriaeth arall.

⁴ Defnyddir y term "Deddfau'r Cynulliad" yma am fod y cyfeiriad yn gyfeiriad at Ddeddfau a ddeddfwyd cyn y newid yn enw'r ddeddfwriaeth, a'r rheiny i gyd yn Ddeddfau Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn hytrach na Deddfau Senedd Cymru. Yn yr un modd, cafodd holl Fesurau'r Cynulliad eu deddfu ymhell cyn i'r enw newid.

Ar y llaw arall, os yw un o Ddeddfau Senedd y Deyrnas Unedig neu is-ddeddfwriaeth y Deyrnas Unedig yn diwygio unrhyw ddeddfwriaeth Gymreig y mae Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn gymwys iddi (h.y. deddfwriaeth Gymreig a ddeddfir o 1 Ionawr 2020 ymlaen), yna:

- Deddf 1978 fydd yn gymwys i ddarpariaethau'r Ddeddf diwygio neu'r offeryn diwygio, ond
- Rhan 2 o Ddeddf 2019 fydd yn gymwys i ddeunydd a fewnosodir yn y ddeddfwriaeth Gymreig.

Er y bydd angen ystyried Deddf 1978 a Deddf 2019 ill dwy yn yr achosion hyn, yr un yw effaith y mwyafrif o ddarpariaethau'r ddwy Ddeddf.

Pa ddarpariaethau dehongli sy'n gymwys os yw deddfwriaeth Cymru'n diwygio deddfwriaeth arall?

Bydd deddfwriaeth Gymreig y mae Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn gymwys iddi weithiau yn diwygio deddfwriaeth arall drwy fewnosod darpariaethau newydd neu amnewid rhai sy'n bodoli eisoes. Fel arfer, dehonglir deunydd a fewnosodir mewn deddfwriaeth sy'n bodoli eisoes ar y sail ei fod yn ffurfio rhan o'r ddeddfwriaeth bresennol honno, a chadarnheir y safbwynt hwn yn adran 32 o Ddeddf 2019.

Pan fo Deddf neu offeryn y mae Rhan 2 yn gymwys iddynt yn diwygio Deddf neu offeryn arall y mae Rhan 2 yn gymwys iddynt, ni ddylid cael unrhyw anawsterau gan y bydd Rhan 2 yr un mor gymwys i'r ddau ddarn o ddeddfwriaeth.

Pan fo Deddf gan Senedd Cymru neu is-offeryn Cymreig yn diwygio deddfwriaeth nad yw Rhan 2 yn gymwys iddi, megis un o Ddeddfau Senedd y Deyrnas Unedig, darn o is-ddeddfwriaeth y Deyrnas Unedig, neu unrhyw ddeddfwriaeth Gymreig sy'n deillio o'r cyfnod cyn 2020, mae'r sefyllfa ychydig yn fwy cymhleth. Ni fydd Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn gymwys i'r ddeddfwriaeth sy'n cael ei diwygio. Yn hytrach, bydd y ddeddfwriaeth honno yn dod o dan Ddeddf 1978, ac o dan y rhagdybiaeth a geir yn y gyfraith gyffredin nad yw deddfwriaeth yn rhwymo'r Goron.

Bydd angen i ddeunydd a fewnosodir yn un o Ddeddfau Senedd y Deyrnas Unedig neu ddarn o is-ddeddfwriaeth y Deyrnas Unedig gael ei ddrafftio drwy gyfeirio at y rheolau sy'n gymwys i'r ddeddfwriaeth honno yn hytrach na Rhan 2 o Ddeddf 2019. Bydd hyn yn wir hefyd pan fydd Deddf neu offeryn y mae Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn gymwys iddynt yn diwygio Deddf Cynulliad a gafodd y Cydsyniad Brenhinol cyn Ionawr 2020, Mesur Cynulliad, neu is-offeryn Cymreig a wnaed cyn Ionawr 2020. Mae deddfwriaeth Gymreig a ddeddfwyd cyn Ionawr 2020 yn dal yn dod o dan y rheolau dehongli a oedd yn gymwys pan gafodd ei deddfu, gan gynnwys Deddf 1978, a dylai deunydd a fewnosodir yn y ddeddfwriaeth honno gael ei ddrafftio drwy gyfeirio at y rheolau hynny.

Felly, wrth ddrafftio diwygiadau i ddeddfwriaeth arall, mae'n bwysig gwirio pa ddarpariaethau dehongli sy'n gymwys i'r ddeddfwriaeth sy'n cael ei diwygio, a drafftio unrhyw destun sydd i'w fewnosod yn unol â'r rheolau hynny. Gallai hynny olygu bod angen i ddarpariaeth a fewnosodir ddefnyddio geiriau gwahanol i'r rhai a fyddai wedi cael eu defnyddio mewn darpariaeth sy'n sefyll ar ei phen ei hun ac sy'n ymddangos yn y Ddeddf neu'r offeryn diwygio. Ond fel arfer ni fydd angen gwneud hyn, gan mai'r un yw effaith y ddwy set o ddarpariaethau dehongli.

Gall y sefyllfa fod yn fwy cymhleth wrth ddrafftio addasiad nad yw'n ymwneud â'r testun i ddeddfiad nad yw Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn gymwys iddo, a gall y dull cywir ddibynnu ar y ffordd y mae'r addasiad nad yw'n ymwneud â'r testun yn cael ei ddrafftio. Tebycaf yn y byd y bo'r addasiad i welliant testunol, tebycaf yw hi y dylai gael ei ddrafftio ar y sail ei fod yn ffurfio rhan o'r deddfiad sy'n cael ei addasu. Er enghraifft, os yw'r addasiad yn ei gwneud yn ofynnol i ddeddfiad sy'n bodoli eisoes gael ei ddarllen fel pe bai fersiwn amgen o is-adran (1) yn cael ei osod yn lle'r is-adran (1) bresennol, y bwriad fel arfer yw y dylai'r fersiwn amgen ddarllen fel petai'n ffurfio rhan o'r deddfiad presennol. Gan hynny, dylai gael ei ddrafftio fel arfer drwy gyfeirio at y termau a ddefnyddir yn y deddfiad presennol. Ar y llaw arall, os nad yw'r addasiad yn gofyn mwy na bod is-adran (1) yn cael ei darllen fel pe bai cyfeiriadau at gysyniad presennol yn gyfeiriadau at gysyniad amgen, fe allai fod yn fwy priodol diffinio'r cysyniad amgen hwnnw yn y ddeddfwriaeth sy'n gwneud yr addasiad.

Effaith darpariaethau Rhan 2

Mae Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn cynnwys set o ddarpariaethau diofyn a fydd yn llywodraethu agweddau ar ddehongli a gweithredu deddfwriaeth Cymru yn niffyg unrhyw fwriad i'r gwrthwyneb. Ond nid yw'r darpariaethau diofyn hyn yn cyfyngu'r pwerau y gwneir deddfwriaeth odanynt, ac felly nid ydynt yn atal darnau unigol o ddeddfwriaeth rhag mabwysiadu rheolau gwahanol lle mae hynny o fewn y pwerau perthnasol. Os bwriedir rheol wahanol, bydd honno fel arfer yn disodli darpariaethau Rhan 2.

Mae adran 4 o Ddeddf 2019 yn darparu bod bron pob un o ddarpariaethau Rhan 2 yn cael effaith ac eithrio i'r graddau bod darpariaeth bendant yn cael ei gwneud i'r gwrthwyneb neu fod y cyd-destun yn mynnu fel arall. Mae hyn yn adlewyrchu'r sefyllfa o dan Ddeddf 1978: mae bron pob adran o'r Ddeddf honno yn darparu ei bod yn gymwys *"unless the contrary intention appears"*. Y cyfan y mae adran 4 o Ddeddf 2019 yn ei wneud yw ymdrin â'r mater mewn un man, ac mae'n nodi'r ddwy ffordd y gellir dod o hyd i fwriad i'r gwrthwyneb (h.y. mewn darpariaeth benodol i'r gwrthwyneb, neu drwy ymhygiad ar sail y cyd-destun).

Bydd darpariaeth bendant i'r gwrthwyneb yn ddarpariaeth sy'n nodi sefyllfa wahanol i'r un y darperir ar ei chyfer yn Rhan 2. Er enghraifft, mae adran 15(1) o Ddeddf 2019 yn darparu y gall pwerau statudol gael eu harfer fwy nag unwaith; ond os nad dyna'r polisi ar gyfer pŵer penodol, gall y ddeddfwriaeth sy'n rhoi'r pŵer nodi mai unwaith yn unig y caniateir iddo gael ei arfer. (Mae hyn yn debygol o fod yn gliriach ac yn fwy o gymorth na datgan nad yw adran 15(1) o Ddeddf 2019 yn gymwys i'r pŵer).

Gall fod yn briodol dibynnu ar y cyd-destun lle mae bwriad i'r gwrthwyneb yn gwbl glir. Er enghraifft, os yw natur pŵer yn golygu nad oes modd i'r pŵer gael ei arfer fwy nag unwaith, efallai y bydd yn briodol dibynnu ar y cyd-destun i ddisodli adran 15(1) o Ddeddf 2019.

Er hynny, nid yw adran 4(2) yn caniatáu i ddeddfwriaeth Cymru ddisodli'r rheol yn adran 5 o Ddeddf 2019 sy'n sefydlu statws cyfartal y ddau destun iaith mewn deddfwriaeth ddwyieithog.

Ar ben hynny, mae adran 4(3) yn darparu na all cyd-destun ddatgymhwyso effaith y darpariaethau canlynol yn Rhan 2 (fel mai dim ond darpariaeth bendant i'r gwrthwyneb sy'n ddigonol):

- a) adran 10 (mae cyfeiriadau at amser yn gyfeiriadau at GMT neu BST);
- b) adran 28 (mae deddfwriaeth Cymru'n rhwymo'r Goron);
- c) adran 33 (nid yw diddymiaidau a dirymiaidau yn adfywio cyfraith a ddiddymwyd, a ddirymwyd neu a ddilëwyd o'r blaen).

Diffinio termau a ddefnyddir yn neddfwriaeth Cymru

Bydd Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn effeithio ar y ffordd y caiff diffiniadau eu defnyddio yn neddfwriaeth Cymru. I gael canllawiau cyffredinol ar ddefnyddio diffiniadau, gweler Pennod 4 o *Drafftio Deddfau i Gymru: Canllaw*. Mae paragraffau 4.10 i 4.12 yn arbennig o berthnasol i'r materion sy'n deillio o Ran 2 o Ddeddf 2019, ac yn cymryd y newidiadau a wnaed gan Ddeddf 2019 i ystyriaeth.

Diffiniadau cyffredinol termau: Adran 6 ac Atodlen 1

Mae Atodlen 1 i Ddeddf 2019 yn cynnwys diffiniadau safonol o dermau sy'n debygol o gael eu defnyddio yn neddfwriaeth Cymru. Mae adran 6 o'r Ddeddf yn darparu bod i'r geiriau a'r ymadroddion a restrir yn Atodlen 1 yr ystyr a roddir yn yr Atodlen honno pan gânt eu defnyddio mewn Deddfau ac mewn is-ddeddfwriaeth Gymreig y mae Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn gymwys iddynt.

Er bod Atodlen 1 yn rhoi'r ystyron y bwriedir i'r termau a restrir eu mynegi yn neddfwriaeth Cymru fel arfer, mae modd rhoi ystyron gwahanol i'r termau hynny lle bo'n angenrheidiol neu'n briodol. Gall y

diffiniadau yn Atodlen 1 gael eu hepgor neu eu haddasu drwy unrhyw ddarpariaeth bendant a wneir i'r gwrthwyneb, neu os yw'r cyd-destun yn gofyn effaith wahanol. Er hynny, os ydych yn bwriadu rhoi ystyr gwahanol i derm cyffredin yn lle'r ystyr a fyddai iddo fel arfer, fe allai hynny fod yn arwydd y dylech ystyried defnyddio term gwahanol.

Mae llawer o'r diffiniadau yn Atodlen 1 yr un fath â'r diffiniadau cyfatebol yn Atodlen 1 i Ddeddf 1978, gan gynnwys y diffiniadau o "tir", "mis", "person" ac "ysgrifennu" yn ogystal â diffiniadau sy'n ymwneud â sefydliadau'r Deyrnas Unedig. Mae rhai diffiniadau wedi eu geirio'n wahanol i'r diffiniadau yn Neddf 1978 ond bwriedir iddynt gael yr un effaith â'r rhai yn Neddf 1978, gan gynnwys y diffiniadau sy'n ymwneud â throseddau a rhai diffiniadau sy'n ymwneud ag ymadael â'r UE.

Mae Atodlen 1 yn rhestru rhai geiriau ac ymadroddion nad ydynt yn ymddangos yn Atodlen 1 i Ddeddf 1978 ond sy'n debygol o fod yn berthnasol i ddeddfwriaeth Cymru. Mae'r rhain yn cynnwys diffiniad safonol o "diwrnod gwaith" yn ogystal ag enwau amryw o gyrff datganoledig, sy'n cael eu diffinio drwy gyfeirio at y ddeddfwriaeth sy'n sefydlu neu'n enwi'r corff.

Mae rhai o'r diffiniadau yn Atodlen 1 yn awdurdodi defnyddio fersiynau llaw-fer o enwau statudol awdurdodau cyhoeddus. Er enghraifft, ceir diffiniadau sy'n golygu y gall deddfwriaeth Cymru gyfeirio at "Cyfoeth Naturiol Cymru" yn hytrach na defnyddio'i enw statudol (Corff Adnoddau Naturiol Cymru), a'r "Comisiwn Elusennau" yn hytrach na Chomisiwn Elusennau Cymru a Lloegr.

Yn ychwanegol, ceir diffiniadau penodol sy'n ymddangos yn Atodlen 1 i Ddeddf 2019 sy'n wahanol i'r diffiniadau a geir yn Atodlen 1 i Ddeddf 1978:

- Mae'r diffiniadau o lysoedd amrywiol yn Neddf 2019 yn cynnwys y llysoedd sy'n gweithredu o fewn awdurdodaeth Cymru a Lloegr yn unig, tra bo'r diffiniadau yn Neddf 1978 hefyd yn cynnwys y llysoedd cyfatebol yng Ngogledd Iwerddon. Os bydd angen, am unrhyw reswm, i ddeddfwriaeth Cymru gyfeirio at Lys yng Ngogledd Iwerddon, bydd angen iddi gynnwys geiriad i wneud hynny'n glir (e.e. "yr Uchel Lys yng Ngogledd Iwerddon").
- Diffinnir "blwyddyn ariannol" at bob diben yn Neddf 2019, ond mae'r diffiniad yn gyfyngedig i amgylchiadau sy'n ymwneud ag arian cyhoeddus yn Neddf 1978.
- Mae diffiniad "Cymru" yn Neddf 2019 yn atgynhyrchu effaith y diffiniad a geir yn adran 158(1) o Ddeddf 2006. Mae'r diffiniad yn ehangach na'r hyn a geir yn Neddf 1978, sy'n cynnwys ardaloedd y cynghorau yng Nghymru yn unig. Erbyn hyn, bydd y diffiniad diofyn o "Cymru" yn cynnwys *"y môr sy'n gyfagos i Gymru o fewn terfynau atfor y môr tiriogaethol"*. Os nad ydych am i'ch diffiniad chi o "Cymru" gynnwys y môr mor bell â therfynau atfor y môr tiriogaethol, efallai y bydd angen mewnosod diffiniad o "Cymru" sy'n gyfyngedig i ffin y tir yn eich Bil neu'ch offeryn. Er hynny, efallai na fydd hyn yn angenrheidiol os bydd darpariaethau eraill y ddeddfwriaeth yn egluro ei bod yn gymwys i bethau sy'n digwydd ar y tir neu o fewn pellter penodol i'r lan yn unig.
- Mae Atodlen 1 i Ddeddf 2019 yn cynnwys diffiniad cynhwysfawr o "deddfiad" y bwriedir iddo gynnwys pob un o'r mathau o ddeddfwriaeth sy'n berthnasol i Gymru. Mae hyn yn golygu na ddylai fod angen diffinio "deddfiad" mewn deddfwriaeth Gymreig ar y cyfan (er y gall fod angen darpariaeth o hyd pan fwriedir i gyfeiriadau at deddfiad gynnwys deddfiadau yn y dyfodol sy'n dod yn gyfraith ar ôl y ddeddfwriaeth Gymreig sy'n cynnwys y cyfeiriad).
- Mae Atodlen 1 i Ddeddf 2019 yn diffinio "is-ddeddfwriaeth" at ddibenion yr holl ddeddfwriaeth Gymreig, ond mae Deddf 1978 yn rhoi diffiniad sy'n berthnasol i Ddeddf 1978 yn unig. Mae hyn yn golygu na fydd yn angenrheidiol diffinio "is-ddeddfwriaeth" drwy gyfeirio at y diffiniad yn Neddf 1978.

Nid oes rhai diffiniadau yn Neddf 1978 wedi eu hailadrodd yn Atodlen 1 i Ddeddf 2019, er enghraifft, "British overseas territory" a "London Borough" gan nad yw'r termau hyn yn debygol o gael eu defnyddio mewn cyd-destun Gymreig. Os ydych yn dymuno cynnwys termau o'r fath yn eich deddfwriaeth chi, meddyliwch a oes angen eu diffinio ar wyneb eich deddfwriaeth.

Mae Atodlen 1 i Ddeddf Senedd ac Etholiadau (Cymru) 2020 yn cynnwys nifer o ddiwygiadau i Atodlen 1 i Ddeddf 2019, i adlewyrchu ailenwi Cynulliad Cenedlaethol Cymru a newidiadau perthynol yn y derminoleg (a ddaeth i rym ar 6 Mai 2020). Mae yna ddiwygiadau pellach i Atodlen 1 sy'n ymwneud â'r ffaith bod y Deyrnas Unedig yn ymadael â'r Undeb Ewropeaidd (UE) yn sgil Deddf yr Undeb Ewropeaidd (Cytundeb Ymadael) a'r Ddeddf Taliadau Uniongyrchol i Ffermwyr (Parhad Deddfwriaethol) 2020.

Mae adran 6(2)(a)-(c) o Ddeddf 2019 hefyd yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru fewnosod diffiniadau newydd o eiriau neu ymadroddion, dileu diffiniadau o eiriau neu ymadroddion neu ddiwygio diffiniadau o eiriau neu ymadroddion a gynhwysir yn Atodlen 1.

Y berthynas rhwng ystyron termau mewn deddfwriaeth sylfaenol ac is-ddeddfwriaeth

Nid yw Deddf 2019 yn cynnwys dim byd sy'n cyfateb i adran 11 o Ddeddf 1978. Mae'r adran honno yn darparu bod i eiriau ac ymadroddion a ddefnyddir mewn is-ddeddfwriaeth yr un ystyr ag yn y Ddeddf y gwneir yr is-ddeddfwriaeth odani. Mae'n golygu y gall is-ddeddfwriaeth ddefnyddio termau a ddiffinnir yn y rhiant-ddeddfwriaeth heb fod angen diffinio'r termau hynny na nodi'r diffiniad perthnasol, ond fe all hyn faglu darllenwyr yr is-ddeddfwriaeth nad ydynt yn ymwybodol o adran 11.

Gan nad yw Deddf 2019 yn cynnwys darpariaeth fel adran 11 o Ddeddf 1978, bydd angen i ddrafftwy'r is-offerynnau Cymru ystyried y ffordd orau o sicrhau bod i'r geiriau a ddefnyddir yn eu hofferyn nhw yr un ystyr ag yn y deddfwriaeth sylfaenol (os dyna'r bwriad).

O ganlyniad, dylai'r drafftwy'r ystyried beth fydd yn fwyaf defnyddiol i'r sawl sy'n darllen yr is-ddeddfwriaeth. Os nad oes angen dim mwy na chymhwyso diffiniad yn y rhiant-Ddeddf neu Fesur, y dull mwyaf defnyddiol yn gyffredinol fydd copïo'r diffiniad yn yr is-ddeddfwriaeth. Bydd hyn yn golygu nad oes rhaid i'r darllenydd gyfeirio at y Ddeddf neu'r Mesur i ddeall yr offeryn, ac yn achos is-ddeddfwriaeth a wneir o dan Ddeddfau Senedd y Deyrnas Unedig, bydd hefyd yn golygu y bydd y diffiniad ar gael yn Gymraeg yn ogystal ag yn Saesneg.

Os ydych yn ailadrodd diffiniadau o'r rhiant-Ddeddf, gwiriwch a oes unrhyw un neu ragor o'r diffiniadau hynny angen eu diwygio (er enghraifft, er mwyn perthyn i Gymru'n unig os yw'r rhiant-Ddeddf yn Ddeddf y Deyrnas Unedig) ac a ddefnyddir termau eraill a ddiffiniwyd yn y Ddeddf; os oes, efallai y bydd angen ailadrodd y diffiniadau eraill hynny hefyd. Cofiwch hefyd: os caiff y diffiniadau yn y rhiant-Ddeddf eu diwygio yn y dyfodol, fe all fod angen gwneud diwygiadau cyfatebol i'r diffiniadau yn yr is-ddeddfwriaeth.

Ni fydd ailadrodd diffiniadau o'r rhiant-Ddeddf yn briodol bob amser, er enghraifft os byddai'n arwain at gynydd anghymesur ym maint yr offeryn neu'n dwyn sylw anghymesur i ddiffiniad technegol a fydd ond yn berthnasol mewn sefyllfaoedd cyfyngedig. Opsiwn arall yw i'r is-ddeddfwriaeth ddarparu bod i derm yr ystyr a roddir yn y rhiant-Ddeddf. Os byddwch yn mabwysiadu'r dull hwn, ceisiwch nodi'r ddarpariaeth yn y rhiant-Ddeddf sy'n diffinio'r term, fel bod y cyfeiriad mor ddefnyddiol â phosibl. Bydd y dull hwn yn golygu y bydd diwygiadau yn y dyfodol i'r diffiniad yn y rhiant-Ddeddf yn gymwys i'r is-ddeddfwriaeth hefyd, oni bai bod darpariaeth i'r gwrthwyneb neu fod y cyd-destun yn mynnu fel arall (gweler adran 25 o Ddeddf 2019).

Pan gaiff offerynnau eu gwneud o dan Ddeddfau Senedd y Deyrnas Unedig neu ddeddfwriaeth uniongyrchol yr UE a ddargedwir, ni fydd y rhiant-ddeddfwriaeth yn cynnwys fersiynau Cymraeg o dermau. Yn yr achos hwn, dylai'r testun Cymraeg ei iaith ddarparu bod i ymadroddion a ddefnyddir yn yr offeryn yr un ystyr â'r ymadroddion Saesneg cyfatebol yn y rhiant-ddeddfwriaeth.

Ni fydd bob amser yn ymarferol ailadrodd neu hyd yn oed gyfeirio at ddiffiniadau penodol yn y rhiant-Ddeddf. Yn yr achosion hyn, gall drafftwy'r ystyried ychwanegu geiriau at yr offeryn sy'n atgynhyrchu effaith adran 11 o Ddeddf 1978. Gall hyn fod yn briodol hefyd os ydych yn bwriadu nid dim ond cymhwyso diffiniadau yn y rhiant-Ddeddf ond hefyd ddibynnu ar ffyrdd eraill y mae'r termau yn y rhiant-Ddeddf honno wedi magu ystyron, megis trwy'r gyfraith gyffredin.

Mae paragraffau 4.11 a 4.12 o *Drafftio Deddfau i Gymru: canllaw* yn cynnwys enghreifftiau o'r modd y gellir drafftio darpariaethau sy'n mabwysiadu pob un o'r dulliau hyn.

Cymhwyso diffiniadau at dermau cysylltiedig

Darpariaeth newydd yw adran 9 o Ddeddf 2019. Pan fo Deddf neu offeryn yn diffinio gair neu ymadrodd, mae'n egluro bod rhannau ymadrodd sy'n ymwneud â'r gair neu'r ymadrodd yn cario'r diffiniad hefyd.

Er enghraifft, os caiff y gair "cerdded" ei ddiffinio, mae rhannau ymadrodd sy'n ymwneud â "cerdded", megis "cerddwr", i'w dehongli yng ngoleuni'r diffiniad hwnnw.

Ymhellach, mae adran 9 yn dileu unrhyw amheuaeth bod diffiniad o air neu ymadrodd yn gymwys er gwaethaf unrhyw amrywiad ar y gair neu'r ymadrodd hwnnw sy'n deillio o'r ffordd y mae rheolau gramadeg yn gweithio. O ran testun Cymraeg deddfwriaeth, mae'r adran hon yn ei gwneud yn glir bod diffiniad neu ystyr yn gymwys waeth beth fo unrhyw dreiglud neu amrywiad ar ymadrodd sy'n deillio o drefn geiriau a chystrawen brawddeg.

Mae adran 9 yn golygu nad oes angen cyffredinol i ddeddfwriaeth Gymreig sy'n diffinio gair neu ymadrodd ddarparu bod "ymadroddion cytras i'w darllen yn unol â hynny". Serch hynny, dylech ystyried bob amser a yw adran 9 yn rhoi'r canlyniad cywir, ac a fydd yn rhoi ystyr ddigon clir a chywir ar gyfer term cysylltiedig.

Cyflwyno dogfennau drwy'r post ac yn electronig

Mae adrannau 13 a 14 o Ddeddf 2019 yn cynnwys darpariaethau sylfaenol ynghylch cyflwyno dogfennau drwy'r post ac yn electronig. Nid ydynt eu hunain yn awdurdodi nac yn gofyn bod unrhyw fath o ddogfen yn cael ei chyflwyno drwy ddefnyddio gwasanaethau post neu gyfathrebu electronig. Dim ond pan fo Deddf neu offeryn yn darparu ar gyfer cyflwyno dogfennau drwy'r naill neu'r llall neu'r ddau o'r dulliau hynny y maent yn gymwys. Mater i Ddeddfau ac offerynnau unigol yw penderfynu a ganiateir y dulliau cyflwyno hynny, neu unrhyw ddulliau eraill, mewn cyd-destunau penodol.

Wrth ichi ddrافتio, gallwch ddewis dweud dim am sut y caiff y dogfennau eu cyflwyno, a mabwysiadu'r darpariaethau yn Neddf 2019. Er hyn, yn aml ni fydd hynny'n ddigon. Os ydych am wyro oddi wrth ddarpariaethau Deddf 2019, neu gynnwys rhagor o fanylion, dylech gynnwys darpariaethau pwrpasol ynghylch cyflwyno dogfennau ar wyneb y Bil neu'r is-offeryn Cymreig.

Cyflwyno dogfennau drwy'r post

Mae adran 13(1) yn darparu y bernir bod y person wedi cyflwyno'r ddogfen, os yw'r person sydd i'w chyflwyno yn cyfeirio'n briodol llythyr sy'n cynnwys y ddogfen, yn talu ymlaen llaw am ei bostio, ac yn ei bostio at y derbynnydd.

Y bwriad yw bod rhoi cyfeiriad priodol ar y llythyr sy'n cynnwys y ddogfen yn golygu bod cyfeiriad post y derbynnydd arfaethedig yn ymddangos yn gywir ar y llythyr. Os oes angen pennu pa un neu ragor o gyfeiriadau derbynnydd a all gael eu defnyddio, er enghraifft mewn perthynas â chwmni sydd â nifer o swyddfeydd, mater i'r Ddeddf neu'r offeryn perthnasol fydd gwneud darpariaeth ynghylch y mater hwnnw.

Mae adran 14 yn darparu bod dogfen a gyflwynir drwy'r post yn cael ei thrin fel pe bai wedi ei chyflwyno pan fydd yn cyrraedd "ar y diwrnod y byddai'r llythyr sy'n cynnwys y ddogfen yn cyrraedd yn nhrefn arferol y post". Gan hynny, bydd yr amser y bernir bod y ddogfen wedi ei chyflwyno drwy'r post yn dibynnu ar y gwasanaeth post a ddefnyddir, a all gynnwys post dosbarth cyntaf neu ail ddosbarth, neu ryw ddull arall o ddanfôn post yn gynt. Ym mhob achos, pan ddefnyddir y post, caiff yr anfonwr bennu ar ba diwrnod y bernir bod y ddogfen wedi ei chyflwyno drwy gyfeirio at yr amserau dosbarthu arferol ar gyfer y gwasanaeth a ddewisir. Gall y rhagdybiaeth hon gael ei gwrthbrofi â thystiolaeth i'r gwrthwyneb.

Cyflwyno dogfennau'n electronig

Mae adran 13(2) yn arddel ymagwedd debyg i is-adran (1), ond o ran cyflwyno dogfennau drwy ddefnyddio dulliau cyfathrebu electronig. Rhaid i'r anfonwr gyfeirio'n briodol ac anfon at y derbynnydd gyfathrebiad electronig sy'n ffurfio, neu'n cynnwys y ddogfen, neu y mae'r ddogfen wedi ei hatodi iddo, a'i anfon at y derbynnydd; rhaid danfon y ddogfen ar ffurf electronig y gall y derbynnydd ei chyrchu a'i chadw.

Dim ond pan fo Deddf neu offeryn yn darparu bod rhaid i ddogfen gael ei hanfon neu y caniateir ei hanfon yn electronig y bydd is-adran (2) yn gymwys. Bydd hyn yn cynnwys anfon dogfennau drwy ebost, ffacs neu unrhyw fath arall o gyfathrebu electronig. Nid yw is-adran (2) yn benodol yn caniatáu cyfathrebiad electronig.

Mae rhoi cyfeiriad priodol ar gyfathrebiad electronig yn unol â'r gofyniad yn is-adran (2)(a) yn ei gwneud yn ofynnol i'r anfonwr sicrhau bod y neges ebost, y ffacs neu'r cyfathrebiad arall yn cael eu hanfon at gyfeiriad ebost, rhif ffacs neu gyfeiriad electronig arall sy'n ddilys ac y mae'n rhesymol disgwyl i'r derbynnydd ei gyrchu; a bod y cyfeiriad wedi ei roi'n gywir. Os oes eisiau gofynion ychwanegol mewn achosion penodol, megis cydsyniad ymlaen llaw i gyflwyno dogfennau drwy gyfathrebiadau electronig, rhaid iddynt gael eu nodi yn y Ddeddf neu'r offeryn perthnasol.

At hynny, ni fwriedir i is-adran (2) ganiatáu i ddogfen gael ei chyflwyno'n electronig drwy anfon dolen at ddogfen ar y rhyngwyd, y mae'n rhaid i'r derbynnydd gymryd camau pellach wedyn i'w chyrchu.

Mae adran 14 yn ymdrin hefyd â'r dyddiad y bernir bod dogfennau wedi eu cyflwyno drwy ddefnyddio cyfathrebiadau electronig. Er mwyn adlewyrchu natur ddi-oed bron cyfathrebu electronig, bernir bod y ddogfen wedi ei chyflwyno ar y diwrnod y caiff ei hanfon. Gall y rhagdybiaeth hon gael ei gwrthbrofi â thystiolaeth i'r gwrthwyneb.

Arfer pwerau a dyletswyddau o dan ddeddfwriaeth Cymru cyn iddi ddod i rym

Mae isadrannau (1) a (2) o adran 16 yn darparu y caniateir i bwerau a dyletswyddau o dan ddarpariaethau Deddfau Senedd Cymru ac is-offerynnau Cymreig gael eu harfer cyn i'r darpariaethau hynny ddod i rym. Gall fod angen y pŵer hwn pan fydd angen dod â'r ddarpariaeth i rym, neu roi ei heffaith lawn i'r ddarpariaeth, ar neu ar ôl yr amser y deuant i rym.

Yn rhinwedd is-adran (1)(a), mae'r adran yn gymwys i ddarpariaethau mewn Deddfau os daw'r rheiny i rym ar amser a bennir yn y Ddeddf ac sy'n fwy nag un diwrnod ar ôl diwrnod y Cydsyniad Brenhinol (ond nid i ddarpariaethau sy'n dod i rym yn gynt neu a ddygir i rym drwy orchymyn neu reoliadau).

Mae adran 16(3) yn nodi at ba ddibenion y gellir arfer y pŵer neu'r ddyletswydd cyn i'r ddarpariaeth berthnasol ddod i rym.

Mae adran 16(4) a (5) yn sicrhau bod y pŵer neu'r ddyletswydd yn gweithredu yn yr un modd ag a wnâi pan fyddai'r ddarpariaeth berthnasol mewn grym. Maent yn caniatáu dibynnu ar ddarpariaethau eraill nad ydynt mewn grym ond sy'n gysylltiedig â'r pŵer neu'r ddyletswydd neu'n atodol i'r pŵer neu'r ddyletswydd. Ymhellach, maent yn ei gwneud yn glir y bydd unrhyw gyfyngiadau neu amodau a fyddai'n gymwys i arfer y pŵer neu i gyflawni'r ddyletswydd pe bai'r Ddeddf neu'r offeryn yn llwyr weithredol hefyd yn gymwys pan gaiff y pŵer neu'r ddyletswydd eu harfer drwy ddibynnu ar adran 16.

Mae'r adran hon yn cyfateb i adran 13 o Ddeddf 1978, ond mae'n gulach o ran ei chymhwysio. Yn benodol, nid yw adran 16 yn gymwys pan fo pŵer neu ddyletswydd i'w dwyn i rym drwy orchymyn neu reoliadau; mae'n egluro pryd yn union y mae'n galluogi'r pŵer neu'r ddyletswydd i gael eu harfer; ac mae'n darparu bod y pŵer neu'r ddyletswydd i'w harfer yn yr un modd â phe bai'r darpariaethau sy'n rhoi'r pŵer neu'n gosod y ddyletswydd mewn grym.

Bydd adran 13 o Ddeddf 1978 yn dal yn gymwys i bwerau a roddir a dyletswyddau a osodir gan Ddeddfau sy'n cael y Cydsyniad Brenhinol cyn i Ran 2 o'r Ddeddf hon ddod i rym, a thrwy is-ddeddfwriaeth a wnaed cyn hynny, hyd yn oed os caiff y pwerau hyn eu harfer i wneud is-ddeddfwriaeth ar ôl i Ran 2 ddod i rym.

Mae angen ystyried yr effaith bosibl y gall adran 16 o Ddeddf 2019 ei chael wrth ddrafftio'r adran mewn Bil neu is-offeryn Cymreig sy'n ymwneud â "dod i rym", ac wrth ystyried arfer pwerau cychwyn a phwerau a dyletswyddau eraill cyn i'r darpariaethau hynny ddod i rym. Mae'r ffaith nad yw adran 16 yn gymwys pan fo darpariaethau mewn Deddf i'w dwyn i rym drwy orchymyn yn gallu effeithio ar benderfyniadau ynghylch pa ddarpariaethau y dylid eu dwyn i rym drwy orchymyn cychwyn, a gall effeithio ar faint o orchymynion cychwyn y mae eu hangen i ddod â phwerau i rym. Er enghraifft, gall Rhan o Ddeddf gynnwys pwerau i wneud is-ddeddfwriaeth y bydd angen ei harfer cyn i'r prif ddarpariaethau y maent yn cyfeirio atynt ddod i rym. Os yw'r Ddeddf yn darparu i'r cyfan o'r Rhan honno ddod gael ei dwyn i rym drwy orchymyn, efallai y bydd angen mwy nag un gorchymyn cychwyn. Os bernir bod hynny'n annymunol, dewis arall fyddai i'r Ddeddf ddarparu bod y pwerau i wneud is-ddeddfwriaeth yn dod i rym yn fuan ar ôl sicrhau'r Cydsyniad Brenhinol.

Cyfeirio at ddeddfwriaeth arall a ddiwygiwyd

Mae adran 25 o Ddeddf 2019 yn mynd i'r afael â sefyllfa lle mae Deddf neu is-offeryn yn cyfeirio at ddeddfwriaeth arall, a bod y ddeddfwriaeth arall honno wedi ei diwygio, boed hynny cyn ynteu ar ôl i'r Ddeddf neu'r offeryn gael eu deddfu.

Mae adran 25 yn cyfateb i adran 20(2) o Ddeddf 1978, ond mae'n ceisio egluro i ba raddau y mae ei heffaith yn "newidiadwy" (h.y. i ba raddau y mae'n gymwys i gyfeiriad at ddeddfwriaeth a ddiwygir yn nes ymlaen). Mae'n egluro bod cyfeiriad at ddeddfiad yn cynnwys diwygiadau diweddarach iddo, gan gynnwys diwygiadau a wnaed ar ôl i'r Ddeddf neu'r offeryn sy'n cynnwys y cyfeiriad gael eu deddfu.

Mae adran 25 yn gymwys i unrhyw gyfeiriad at ddeddfiad. Mae "deddfiad" wedi ei ddiffinio yn Atodlen 1 i Ddeddf 2019 i gynnwys gwahanol fathau o ddeddfwriaeth sylfaenol ac is-ddeddfwriaeth, ac mae hefyd i gynnwys deddfwriaeth uniongyrchol yr UE a ddargedwir. Mae adran 25 felly yn gymwys i gyfeiriadau at ddeddfwriaeth uniongyrchol yr UE a ddargedwir yn y gyfraith ddomestig ar ddiwrnod cwblhau'r cyfnod gweithredu.

Mae hyn yn golygu, o ddiwedd y cyfnod gweithredu ymlaen, y bydd cyfeiriad mewn Deddf neu offeryn at ddarn o ddeddfwriaeth uniongyrchol yr UE a ddargedwir yn y gyfraith ddomestig yn cynnwys unrhyw ddiwygiadau a wneir i'r ddeddfwriaeth honno yn y gyfraith ddomestig, boed hynny cyn ynteu ar ôl deddfu'r Ddeddf neu'r offeryn.

Mae'r adran hon yn ymestyn y diffiniad o "deddfiad" a geir yn Atodlen 1, sy'n golygu y bydd hefyd yn gymwys i gyfeiriadau yn Neddfau Senedd Cymru ac is-offerynnau Cymru at ddeddfwriaeth yr Alban a Gogledd Iwerddon a'i bod felly yn ymdrin â'r ystod lawn o ddeddfwriaeth sy'n bodoli ar draws y Deyrnas Unedig.

Cymhwyso deddfwriaeth at y Goron

Mae'r cwestiwn a yw Deddf neu is-ddeddfwriaeth yn rhwymo'r Goron (hynny yw, a yw'r Goron yn dod o dan unrhyw ddyletswydd neu faich a osodir gan Ddeddf) yn gallu peri problemau. Y rheol yn y gyfraith gyffredin yw nad yw Deddfau ac is-ddeddfwriaeth yn rhwymo'r Goron oni bai:

- bod y Ddeddf yn darparu'n bendant ei bod yn rhwymo'r Goron,
- bod y Goron wedi ei rhwymo drwy oblygiad angenrheidiol (er nad yw'r hyn sy'n gyfystyr â "goblygiad angenrheidiol" at ddibenion y rheol yn gwbl glir), neu
- bod eithriadau eraill i'r rheol yn gymwys (er enghraifft, os yw'r Goron yn ymglyfreithiwr mewn achos sifil, mae'n dilyn o Ddeddf Achosion y Goron 1947 y bydd y Goron wedi ei rhwymo gan yr holl statudau perthnasol sy'n ymwneud ag achosion sifil).

Mae hyn yn golygu, yn niffyg darpariaeth bendant sy'n rhwymo'r Goron, fod angen ystyried y cwestiwn a yw Deddf yn rhwymo'r Goron drwy edrych ar y rheol a'i therfynau, ac wedyn penderfynu a yw natur, cyd-destun a chynnwys y Ddeddf o dan sylw yn golygu bod Senedd Cymru neu Senedd y Deyrnas Unedig wedi bwriadu i'r Goron gael ei rhwymo. Rhoddodd y Goruchaf Lys ganllawiau ar weithredu'r rheol yn *R (Black) v Secretary of State for Justice* [2017] UKSC 81.

Mae adran 28(1) o Ddeddf 2019 yn disodli rheol y gyfraith gyffredin â rheol statudol. O ran Deddfau y mae Rhan 2 yn gymwys iddynt, mae'n gwrth-droi sefyllfa'r gyfraith gyffredin i olygu mai'r rheol yw bod Deddf yn rhwymo'r Goron.

Yn unol ag adran 4(3) o Ddeddf 2019, mae'r rheol ddiodyn hon yn effeithiol ac eithrio i'r graddau y mae deddfwriaeth yn darparu'n bendant fel arall (er enghraifft, drwy ddatgan nad yw darpariaethau mewn Deddf benodol yn rhwymo'r Goron). Ni fydd cyd-destun Deddf benodol ynddi ei hun ac ohoni ei hun yn ddigon i wrthbrofi'r rhagdybiaeth hon.

Mae'r sefyllfa'n fwy cymhleth o ran is-ddeddfwriaeth. Mae adran 28(2) yn darparu bod is-offeryn Cymreig y mae Rhan 2 yn gymwys iddo yn rhwymo'r Goron os caiff ei wneud o dan ddeddfiad sy'n rhwymo'r Goron neu sy'n rhoi pŵer i rwymo'r Goron. Felly'r rheol o ran is-offerynnau Cymreig yw eu bod yn rhwymo'r Goron lle bynnag y bo modd iddynt wneud hynny. Serch hynny, yn rhinwedd adran 4(3) mae gweithredu'r rheol ddiodyn hon yn dal yn ddarostyngedig i unrhyw ddarpariaeth bendant a wneir i'r gwrthwyneb.

Er mwyn deall effaith adran 28(2), mae angen penderfynu a yw'r ddeddfwriaeth y gwneir is-offeryn Cymreig odani yn rhwymo'r Goron neu'n rhoi pŵer i rwymo'r Goron. Os yw'r rhiant-ddeddfwriaeth yn Ddeddf y mae Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn gymwys iddi, penderfynir ar hyn gan adran 28(1) o Ddeddf 2019 (yn ddarostyngedig i unrhyw ddarpariaeth bendant i'r gwrthwyneb). Pan wneir is-offeryn Cymreig o dan ddeddfwriaeth nad yw Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn gymwys iddo (megis Deddf gan Senedd y Deyrnas Unedig), bydd y penderfyniad ar effaith adran 28(2) yn golygu ystyried sut mae rheol y gyfraith gyffredin yn cael ei chymhwyso at y rhiant-ddeddfwriaeth.

Pan fo deddfwriaeth yn darparu ei bod yn rhwymo'r Goron, mae hefyd fel arfer yn cynnwys darpariaeth yn egluro nad yw'n gwneud y Goron yn atebol yn droseddol, nid yw hyn yn atal personau yng Ngwasanaeth y Goron rhag bod yn atebol yn droseddol. Mae adran 28(3) yn gwneud darpariaeth gyffredinol i'r perwyl hwn mewn perthynas â Deddfau Senedd Cymru ac is-offerynnau Cymreig (eto, yn ddarostyngedig i unrhyw ddarpariaeth bendant i'r gwrthwyneb). Gall fod angen rhagor o ddarpariaethau ynglŷn â'r Goron mewn rhai achosion. Gall y rhain gynnwys datganiad pendant na fydd y Ddeddf yn effeithio ar y Frenhines yn ei swyddogaeth breifat, neu na chaniateir arfer pŵer mynediad mewn perthynas â thir y Goron.

I gael rhagor o wybodaeth am gymhwyso deddfwriaeth at y Goron, gweler paragraff 10.4 o *Drafftio Deddfau i Gymru: Canllaw*.

Statws cyfartal y testunau Cymraeg a Saesneg

Mae adran 5 o Ddeddf 2019 yn ailddatgan adran 156(1) o Ddeddf 2006. Mae'n darparu bod gan y ddau destun iaith statws cyfartal i bob diben, pan fo Deddf gan Senedd Cymru neu is-offeryn yn cael eu deddfu yn Gymraeg ac yn Saesneg. Mae hyn yn golygu bod mynegiant llawn y gyfraith yn cael ei gynnwys yn y ddau destun, nid dim ond un.

Os ceir unrhyw amheuaeth ynghylch ystyr deddfwriaeth Gymreig, bydd angen ystyried y ddau fersiwn iaith er mwyn pennu'r hyn y mae'r ddeddfwriaeth yn ei olygu. Dyma rywbeth sy'n effeithio ar bawb sy'n ymwneud â gwneud deddfwriaeth Cymru, ei gweithredu, ei gweinyddu a'i dehongli.

Bydd adran 156(1) o Ddeddf 2006 yn dal yn gymwys i Fesurau'r Cynulliad, Deddfau'r Cynulliad a ddeddfwyd cyn 1 Ionawr 2020, ac is-ddeddfwriaeth Gymreig na fydd Rhan 2 o Ddeddf 2019 yn gymwys iddi.

Atodiad

Rhan 2 o'i chymharu â Deddf 1978

Mae'r tabl isod yn amlinellu'r tebygrwydd a'r gwahaniaethau rhwng Rhan 2 o Ddeddf 2019 a Deddf 1978. I gael esboniad a chymhariaeth fanylach, gweler Nodiadau Esboniadol Deddf 2019.

Deddf 2019	Sylwebaeth
Adran 7 Mae geiriau unigol yn cynnwys y lluosog ac i'r gwrthwyneb	Yn gyfwerth ag adran 6(c) o Ddeddf 1978.
Adran 8 Nid yw geiriau sy'n dynodi rhywedd yn gyfyngedig i'r rhywedd hwnnw	Yn gyfwerth ag adran 6(a) a (b) o Ddeddf 1978, ond nid yw'n cyfeirio'n benodol at y rhyweddau gwrywaidd a benywaidd ac felly mae iddi rychwant ehangach.
Adran 9 Amrywiadau ar air neu ymadrodd oherwydd gramadeg etc.	Dim byd yn gyfwerth yn Deddf 1978.
Adran 10 Cyfeiriadau at yr amser o'r diwrnod	Yn gyfwerth ag adran 9 o Ddeddf 1978.
Adran 11 Cyfeiriadau at y Brenin neu'r Frenhines	Yn gyfwerth ag adran 10 o Ddeddf 1978.
Adran 12 Mesur pellter	Yn gyfwerth ag adran 8 o Ddeddf 1978.
Adran 13 Cyflwyno dogfennau drwy'r post neu'n electronig	Yn cyfateb i adran 7 o Ddeddf 1978 ond yn ymdrin â chyflwyno dogfennau'n electronig hefyd.
Adran 14 Y diwrnod y bernir bod y dogfennau wedi eu cyflwyno	Yn cyfateb i adran 7 o Ddeddf 1978 ond yn ymdrin â chyflwyno dogfennau'n electronig hefyd.
Adran 15 Parhad pwerau a dyletswyddau	Yn gyfwerth ag adran 12 o Ddeddf 1978.
Adran 16 Arfer pŵer neu ddyletswydd nad yw mewn grym	Yn cyfateb i adran 13 o Ddeddf 1978, ond mae'n cynnwys nifer o wahaniaethau y bwriedir iddynt egluro ei rychwant (sydd mewn rhai ffyrdd yn gulach) a'i heffaith.
Adran 17 Cynnwys darpariaethau machlud a darpariaethau adolygu mewn is-ddeddfwriaeth	Yn gyfwerth ag adran 14A o Ddeddf 1978.

Deddf 2019	Sylwebaeth
Adran 18 Dirymu, diwygio ac ailddeddfu is-ddeddfwriaeth	Yn gyfwerth ag adran 14 o Ddeddf 1978, ond yn gymwys i ystod o is-ddeddfwriaeth sydd ychydig yn ehangach.
Adran 19 Diwygio is-ddeddfwriaeth gan un o Ddeddfau Senedd Cymru	Dim byd yn gyfwerth yn Neddf 1978.
Adran 20 Amrywio cyfarwyddydau a'u tynnu'n ôl	Dim byd yn gyfwerth yn Neddf 1978.
Adran 21 Cyfeiriadau at ddarnau o ddeddfiadau, offerynnau a dogfennau	Yn gyfwerth ag adran 20(1) o Ddeddf 1978, ond mae'n gymwys i gyfeiriadau at ystod ehangach o offerynnau a dogfennau.
Adran 22 Yr argraffiad o Ddeddf gan Senedd Cymru neu Fesur Cynulliad y cyfeirir ato	Yn gyfwerth ag adran 19(1) o Ddeddf 1978 (o'i darllen gydag adran 23B o'r Ddeddf honno) ond bod y gwaith drafftio wedi'i ddiweddarau.
Adran 23 Yr argraffiad o Ddeddf gan Senedd y Deyrnas Unedig y cyfeirir ato	Yn gyfwerth ag adran 19(1) o Ddeddf 1978, ond disgrifir y cyfeiriadau y mae'n gymwys iddynt mewn termau mwy cyffredinol.
Adran 25 Mae cyfeiriadau at ddeddfiadau yn gyfeiriadau at ddeddfiadau fel y'u diwygiwyd	Yn gyfwerth ag adran 20(2) o Ddeddf 1978, ond yn egluro bod cyfeiriadau at ddeddfwriaeth arall yn "newidiadwy" (h.y. yn ymdrin â deddfwriaeth a ddiwygir yn nes ymlaen).
Adran 26 Cyfeiriadau at offerynnau'r UE	Yn gyfwerth ag adran 20A o Ddeddf 1978.
Adran 27 Troseddau dyblyg	Yn gyfwerth ag adran 18 o Ddeddf 1978, i'r graddau y mae'n ymwneud â dyblygu troseddau mewn darnau gwahanol o ddeddfwriaeth Cymru.
Adran 28 Cymhwyso deddfwriaeth Cymru at y Goron	Dim byd yn gyfwerth yn Neddf 1978.
Adran 29 Yr amser y daw deddfwriaeth Cymru i rym	Yn gyfwerth ag adran 4(a) o Ddeddf 1978.
Adran 30 Y diwrnod y daw Deddf gan Senedd Cymru i rym	Yn cyfateb i adran 4(b) o Ddeddf 1978 ond yn newid i diwrnod diofyn y daw Deddf i rym o'r diwrnod y mae'n cael y Cydsyniad Brenhinol i'r diwrnod <i>drannoeth</i> y diwrnod y caiff y Ddeddf y Cydsyniad Brenhinol.

Deddf 2019	Sylwebaeth
Adran 31 Gorchmynion a rheoliadau sy'n dwyn Deddf gan Senedd Cymru i rym	Dim byd yn gyfwerth yn Neddf 1978.
Adran 32 Diwygiadau a wneir i ddeddfwriaeth Gymreig neu ganddi	Dim byd yn gyfwerth yn Neddf 1978.
Adran 33 Nid yw diddymiaidau a dirymiaidau yn adfywio'r gyfraith a ddiddymwyd, a ddirymwyd neu a ddilëwyd yn flaenorol	Yn gyfwerth ag adran 15 o Ddeddf 1978, ond wedi ei hymestyn i fod yn gymwys i ddiddymu deddfwriaeth a ddileodd reol yn y gyfraith gyffredin.
Adran 34 Arbedion cyffredinol mewn cysylltiad â diddymu a dirymu	Yn gyfwerth ag adran 16 o Ddeddf 1978, ond nid yw'n gymwys i ddiddymu deddfiad a ddileodd reol yn y gyfraith gyffredin (yr ymdrinnir ag ef yn adran 33 o Ddeddf 2019).
Adran 35 Effaith ailddeddfu	Yn gyfwerth ag adran 17(2) o Ddeddf 1978, ond wedi ei hymestyn i fod yn gymwys lle darperir ar gyfer y diddymiad a'r ailddeddfiad mewn Deddfau neu offerynnau gwahanol.
Adran 36 Cyfeirio at Ddeddf gan Senedd Cymru yn ôl ei henw byr ar ôl ei diddymu	Yn gyfwerth ag adran 19(2) o Ddeddf 1978.

Yn ychwanegol, sylwch nad yw adran 11 o Ddeddf 1978 (sy'n darparu ar gyfer dehongli is-ddeddfwriaeth) wedi ei hailadrodd yn Neddf 2019. Ymdrinnir â hyn uchod o dan y pennawd *Y berthynas rhwng ystyron termau mewn deddfwriaeth sylfaenol ac is-ddeddfwriaeth*.

Rhan 3 – Cynnwys

Beth mae Rhan 3 o Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019 yn ei wneud?	19
Pwy sydd angen deall Rhan 3?	19
Pryd ddaeth Rhan 3 i rym?	19
Adran 38	20
Adran 39	21
Adran 40	24

Beth mae Rhan 3 o Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019 yn ei wneud?

Mae Rhan 3 o'r Ddeddf yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru i ddiwygio deddfwriaeth i ddisodli disgrifiadau o ddyddiadau â chyfeiriadau at y dyddiadau gwirioneddol pan fydd y rheiny'n hysbys, ac mae'n cynnwys darpariaethau sy'n ei gwneud yn haws i Weinidogion Cymru gyfuno is-ddeddfwriaeth a wnaed o dan bwerau gwahanol mewn un offeryn statudol.

Pwy sydd angen deall Rhan 3?

Mae rhan 3 yn berthnasol yn bennaf i gyfreithwyr a swyddogion Llywodraeth Cymru sy'n drafftio offerynnau statudol i Weinidogion Cymru. Bydd yn berthnasol hefyd i'r rhai sy'n ymwneud â chraffu ar offerynnau statudol Senedd Cymru ac i ddarllenwyr eraill offerynnau statudol Cymru.

I gael canllawiau ar ddrafftio offerynnau statudol Cymru, gweler hefyd ganllawiau drafftio deddfwriaethol Llywodraeth Cymru, *Drafftio Deddfau i Gymru: Canllaw*.

Pryd ddaeth Rhan 3 i rym?

Daeth Rhan 3 i rym ar 11 Medi 2019. Gellir dibynnu ar y darpariaethau yn Rhan 3 mewn offerynnau statudol a wneir gan Weinidogion Cymru o'r dyddiad hwnnw ymlaen (neu offerynnau statudol caiff eu gosod gerbron y Senedd ar ffurf drafft ar neu ar ôl y dyddiad hwnnw, yn achos offerynnau sy'n dod o dan y weithdrefn gadarnhaol).

Adran 38: Pŵer i ddisodli disgrifiadau o ddyddiadau ac amseroedd yn neddfwriaeth Cymru

Beth mae adran 38 o'r Ddeddf yn galluogi Gweinidogion Cymru i'w wneud?

Mae'r pŵer yn adran 38 yn bŵer sy'n sefyll ohono'i hun i wneud rheoliadau sy'n disodli disgrifiad o ddyddiad mewn deddfwriaeth (e.e. "y diwrnod y daw Rhan 2 o'r Ddeddf hon i rym yn llawn") â chyfeiriad at y dyddiad gwirioneddol pan fydd hwnnw'n hysbys (e.e. "1 Ionawr 2020"). Diben y pŵer yw gwneud deddfwriaeth yn fwy hwylus ac yn haws ei deall. Gellir ei ddefnyddio i ddiwygio Deddfau Senedd Cymru a Mesurau'r Cynulliad, is-ddeddfwriaeth a wnaed o dan bwerau datganoledig, a darpariaethau y mae deddfwriaeth ddatganoledig wedi eu mewnosod mewn unrhyw ddeddfwriaeth arall. Does dim ots pryd cafodd y ddeddfwriaeth o dan sylw ei deddfu.

Mae Nodiadau Esboniadol y Ddeddf yn cynnwys disgrifiad manylach o adran 38.

Pryd dylai'r pŵer yn adran 38 i fewnosod y dyddiadau gwirioneddol gael ei ddefnyddio?

Y sefyllfa fwyaf cyffredin lle mae'r pŵer yn debygol o gael ei ddefnyddio yw wrth wneud gorchymyn cychwyn i ddod â darpariaethau Deddf i rym. Ar yr un pryd ag y bydd y darpariaethau yn dod i rym, gellir diwygio unrhyw ddeddfwriaeth sy'n cyfeirio at y dyddiad y daw'r darpariaethau hynny i rym er mwyn cyfeirio at y dyddiad cychwyn gwirioneddol a bennir gan y gorchymyn. (Gellir cynnwys y diwygiadau hyn yn y gorchymyn yn rhinwedd adran 39 o'r Ddeddf, sy'n caniatáu i bwerau i wneud rheoliadau gael eu defnyddio i wneud gorchymynion.)

Wrth ichi ddrafftio gorchymyn cychwyn, ystyriwch a oes unrhyw ddiwygiadau o'r math hwn a allai gael eu cynnwys yn y gorchymyn. Dylai diwygiadau o'r math hwn gael eu gwneud lle bynnag y byddent yn helpu darllenwyr y ddeddfwriaeth drwy ddileu'r angen iddynt chwilio am orchmynion cychwyn er mwyn deall ystyr darpariaethau.

Efallai na fydd yn ddefnyddiol i orchymyn cychwyn gynnwys diwygiadau o dan adran 38 os yw'r drefn ar gyfer dod a dyfodiad darpariaeth i rym yn arbennig o gymhleth (er enghraifft, os daw i rym ar nifer o ddiwrnodau gwahanol at ddibenion gwahanol).

Gellid defnyddio'r pŵer yn adran 38 hefyd mewn unrhyw offeryn statudol arall lle mae'r cyfle'n codi, neu hyd yn oed mewn offeryn annibynnol sy'n gwneud diwygiadau o dan adran 38 yn unig.

Pa ystyriaethau drafftio a allai godi wrth wneud diwygiadau o dan adran 38?

Os yw gorchymyn cychwyn neu offeryn statudol arall yn cynnwys diwygiadau i ddeddfwriaeth arall o dan adran 38, bydd angen iddo wneud darpariaeth ynghylch pryd y daw'r diwygiadau hynny i rym.

Gall adran 38 gael ei defnyddio i ddisodli disgrifiad o ddyddiad â'r dyddiad gwirioneddol, ac i ychwanegu esboniad o'r dyddiad hwnnw i'r ddeddfwriaeth ddiwygiedig. Gall hyn ei gwneud yn haws i bobl weld arwyddocâd y dyddiad a grybwyllir.

Er enghraifft, gallai adran 38 gael ei defnyddio i ddisodli cyfeiriad at bethau a wnaed "cyn y dyddiad y daw adran X o Ddeddf Y i rym" â chyfeiriad syml at bethau a wnaed "cyn 1 Ebrill 2019" (neu beth bynnag oedd y dyddiad gwirioneddol). Er hynny, gallai darllenwyr y ddeddfwriaeth ddiwygiedig feddwl wedyn beth ddigwyddodd tybed ar 1 Ebrill 2019 neu fe all y bydd angen iddo ganfod beth oedd y sefyllfa gyfreithiol o 1 Ebrill 2019 ymlaen. Gan hynny, dylai drafftwyr ystyried a fyddai'n ddefnyddiol cynnwys esboniad megis "1 Ebrill 2019 (y diwrnod y daeth adran X o Ddeddf Y i rym)".

Os defnyddir adran 38 i wneud diwygiadau i ddeddfwriaeth sylfaenol, bydd angen i Swyddfa'r Cwnsler Deddfwriaethol glirio'r gwelliannau hynny yn y modd arferol.

Sut bydd cynnwys diwygiadau o dan adran 38 yn effeithio ar ffurf offeryn statudol neu'r weithdrefn ar gyfer ei wneud?

Os yw offeryn statudol yn cynnwys diwygiadau o dan adran 38, fe fydd angen i'r rhaglith enwi adran 38 o Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019 fel un o'i bwerau galluogi.

Pan fydd diwygiadau o dan adran 38 yn cael eu cynnwys mewn gorchymyn cychwyn, ni ddylai'r rhaglith ddyfynnu'r pŵer yn adran 39 o'r Ddeddf (sy'n caniatáu i bwerau i wneud rheoliadau gael eu defnyddio i wneud gorchymynion). Er hynny, fe ddylai'r troednodyn sy'n cyd-fynd â'r cyfeiriad at adran 38 gynnwys esboniad o effaith adran 39. Awgrymir y geiriad a ganlyn ar gyfer y troednodyn:

2019 dccc 4. Gellir arfer y pŵer i wneud rheoliadau o dan adran 38 o Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019 i wneud gorchymyn yn rhinwedd adran 39 o'r Ddeddf honno.

Ni fydd cynnwys diwygiadau o dan adran 38 mewn gorchymyn cychwyn neu offeryn statudol arall yn effeithio ar y weithdrefn ar gyfer yr offeryn. Nid yw'r pŵer yn adran 38 yn dod o dan unrhyw un o weithdrefnau'r Senedd.

Adran 39: Pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth ar ffurfiau gwahanol

Beth mae adran 39 o'r Ddeddf yn galluogi Gweinidogion Cymru i'w wneud?

Mae adran 39 yn gymwys pan fo gan Weinidogion Cymru bŵer i wneud is-ddeddfwriaeth drwy offeryn statudol, a bod y pŵer yn pennu bod yr is-ddeddfwriaeth i'w gwneud ar ffurf rheoliadau, rheolau neu orchymyn. Mae adran 39 yn galluogi'r is-ddeddfwriaeth i gael ei gwneud ar unrhyw un o'r ffurfiau hyn, ni waeth pa un a bennir. Er enghraifft, gellir defnyddio pŵer i wneud gorchymyn i wneud rheoliadau, neu i'r gwrthwyneb. Prif ddiben adran 39 yw hwyluso'r cyfuniad o ddarpariaethau a wneir o dan wahanol bwerau yn yr un offeryn statudol. I gael disgrifiad llawnach, gweler Nodiadau Esboniadol y Ddeddf.

Mae adran 39 yn gymwys i unrhyw bŵer neu ddyletswydd sydd gan Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau, rheolau neu orchymyn drwy offeryn statudol, ni waeth sut na phryd y crëwyd y pŵer neu'r ddyletswydd. Mae'n gymwys i bwerau a dyletswyddau o dan ddeddfwriaeth ddatganoledig a deddfwriaeth y Deyrnas Unedig, ac o dan ddeddfwriaeth a ddeddfwyd cyn ac ar ôl i'r adran ddod i rym – er bod hyn yn amodol ar rai cyfyngiadau a drafodir isod.

Pryd dylai'r pŵer yn adran 39 i wneud is-ddeddfwriaeth mewn gwahanol ffurfiau gael ei ddefnyddio?

Gellir defnyddio'r pŵer yn adran 39 wrth wneud offeryn statudol sy'n cynnwys is-ddeddfwriaeth o dan wahanol bwerau, neu wrth wneud set o offerynnau statudol cysylltiedig. Mae'n golygu na fydd penderfyniadau ynghylch sut i drefnu'r deunydd yn cael eu pennu gan y gwahaniaeth, sy'n wahaniaeth mympwyol yn aml, rhwng rheoliadau, rheolau a gorchymynion. Felly, bydd gan ddrafftwyf fwy o ryddid i benderfynu a yw deunydd yn perthyn i'r un offeryn neu a ddylai gael ei roi mewn offerynnau ar wahân.

Dylai'r pŵer yn adran 39 gael ei ddefnyddio ble bynnag y mae'n ymddangos ei bod yn briodol gwneud hynny. Mae'r cwestiwn a yw'n briodol cyfuno darpariaethau a wneir o dan wahanol bwerau yn yr un offeryn yn gallu dibynnu ar amrywiaeth o ffactorau, megis eu pwnc, eu cynulleidfa neu eu heffaith gyfreithiol. Yn gyffredinol, ein bwriad yw trefnu'r is-ddeddfwriaeth mewn modd sy'n rhesymegol ac yn hygyrch i ddefnyddiwr y ddeddfwriaeth. Dylai adran 39 gael ei hystyried hefyd gydag adran 40, sy'n ymdrin â chyfuno mewn un offeryn statudol ddarpariaethau sy'n dod o dan weithdrefnau gwahanol yn y Senedd.

Oes unrhyw gyfyngiadau ar ddefnyddio'r pŵer yn adran 39?

Gall y pŵer yn adran 39 gael ei ddefnyddio mewn unrhyw offeryn statudol a wneir o dan unrhyw Ddeddf gan Senedd Cymru neu Fesur Cynulliad. Er hynny, mae rhai pwyntiau ychwanegol i'w hystyried wrth wneud is-ddeddfwriaeth o dan un o Ddeddfau Senedd y Deyrnas Unedig (neu yn y dyfodol o dan unrhyw bwerau a fewnosodir i ddeddfwriaeth uniongyrchol yr UE a ddargedwir).

- a. **Cymhwysiad daearyddol.** Nid yw adran 39 ar gael wrth wneud is-ddeddfwriaeth sy'n gymwys heblaw o ran Cymru. Dim ond o ran Cymru y mae'r rhan fwyaf o swyddogaethau Gweinidogion Cymru o dan Ddeddfau Senedd y Deyrnas Unedig yn arferadwy, ond mae ganddynt rai pwerau i wneud is-ddeddfwriaeth o ran "parth Cymru" (sy'n cynnwys y môr y tu hwnt i ffin atfor Cymru) ac "ardaloedd trawsffiniol" (sy'n cynnwys rhannau o Lloegr sy'n gyfagos i'r ffin). Nid yw adran 39 yn gymwys i is-ddeddfwriaeth o'r mathau hyn.
- b. **Rychwant.** Mae adran 39 yn ymestyn i Gymru a Lloegr yn unig, ond mae rhai o bwerau Gweinidogion Cymru o dan Ddeddfau Seneddol y Deyrnas Unedig yn ymestyn hefyd i'r Alban neu Ogledd Iwerddon (hyd yn oed os yw eu cymhwysiad ymarferol yn gyfyngedig i Gymru). Ni fydd adran 39 yn gymwys i bŵer i wneud is-ddeddfwriaeth i'r graddau y mae'n ffurfio rhan o gyfraith yr Alban neu Ogledd Iwerddon.

Os oes angen i is-ddeddfwriaeth a wneir o dan bŵer o'r fath ymestyn y tu hwnt i awdurdodaeth Cymru a Lloegr, ni ddylid dibynnu ar adran 39 wrth wneud yr is-ddeddfwriaeth.

Mewn rhai achosion, efallai y bydd modd defnyddio pŵer sy'n ymestyn y tu hwnt i Gymru a Lloegr i wneud offeryn sy'n ymestyn i Gymru a Lloegr yn unig. Os felly, gellir cyflawni hynny drwy gynnwys darpariaeth yn yr offeryn sy'n cyfyngu ar ei rychwant, ac wedyn fe ddylai fod modd defnyddio adran 39. Er hynny, hyd yn oed os oes modd cyfyngu ar rychwant yr offeryn, efallai na fydd yn briodol gwneud hynny, er enghraifft os oes angen i bethau a wneir o dan yr offeryn gael eu cydnabod yng nghyfraith pob rhan o'r Deyrnas Unedig. Bydd angen ystyried a allai effeithiau andwyol godi.

Er mwyn penderfynu a yw'r materion hyn yn codi ai peidio, bydd angen gwirio'r darpariaethau ynglŷn â'r rychwant yn Neddf Senedd y Deyrnas Unedig sy'n rhoi'r pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth (sydd fel arfer i'w weld yn agos at ddiwedd y Ddeddf) ac ystyried pa rychwant sy'n briodol ar gyfer yr offeryn.

A all adran 39 gael ei defnyddio mewn offeryn ar y cyd neu mewn offeryn cyfansawdd?

Mae adran 39 yn gymwys i is-ddeddfwriaeth a wneir gan Weinidogion Cymru yn unig, ond mae gan Weinidogion y Goron bŵer cyfatebol i wneud is-ddeddfwriaeth mewn gwahanol ffurfiau o dan adran 105 o Ddeddf Dadreoleiddio 2015.

O ran egwyddor, fe allai adran 39 gael ei defnyddio pan fo Gweinidogion Cymru yn gwneud offeryn statudol ar y cyd ag un o Weinidogion y Goron, neu pan fyddant yn gwneud offeryn "cyfansawdd" sy'n cynnwys is-ddeddfwriaeth a wneir gan Weinidogion Cymru mewn perthynas â Chymru, a chan un o Weinidogion y Goron mewn perthynas â Lloegr neu mewn perthynas â materion nad ydynt wedi eu datganoli. Ond, yn ymarferol, gall materion sy'n ymwneud â chymhwysiad daearyddol a rychwant achosi anawsterau.

Nid yw'n debygol y gallai adran 39 gael ei defnyddio mewn offeryn ar y cyd, gan fod offeryn ar y cyd yn debygol o gynnwys darpariaeth a wneir gan Weinidogion Cymru a chan Weinidogion y Deyrnas Unedig mewn perthynas ag ardal sy'n ymestyn y tu hwnt i Gymru. Gall y materion sy'n ymwneud â'r rychwant cyfreithiol a drafodir uchod fod yn berthnasol hefyd.

Mewn offeryn cyfansawdd, bydd Gweinidogion Cymru fel arfer yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â Chymru yn unig, felly mae'n bosibl na fydd problem o ran cymhwysiad daearyddol. Ond fe fydd angen ystyried o hyd a oes unrhyw anawsterau ynglŷn â rychwant cyfreithiol yr offeryn.

A ddylai offeryn sy'n dibynnu ar adran 39 gael ei alw'n orchymyn neu reolau neu reoliadau?

Y cyfan y mae adran 39 yn ei ddarparu yw y gall pŵer i wneud rheoliadau, rheolau neu orchymyn gael ei ddefnyddio i wneud is-ddeddfwriaeth mewn unrhyw un o'r ffurfiau hyn; nid yw'n creu rhagdybiaeth y dylai offeryn cyfun gael ei wneud ar ffurf benodol.

Bydd angen i ddrafftwy'r bwysu a mesur ym mhob achos a yw'n fwy priodol i offeryn fod yn orchymyn, yn set o reolau neu'n set o reoliadau. Gall fod yn berthnasol ystyried faint o'r offeryn a gaiff ei wneud o dan bwerau i wneud pob ffurf ar is-ddeddfwriaeth, a theitlau unrhyw offerynnau presennol yn y maes polisi perthnasol.

Ers 2014, mae deddfau'r Deyrnas Unedig a deddfau datganoledig at ei gilydd yn rhoi pwerau i wneud is-ddeddfwriaeth ar ffurf rheoliadau. Os na fydd ystyriaethau eraill yn awgrymu'n glir y dylai offeryn cyfun gael ei wneud ar ffurf benodol, rheoliadau a ddylai gael eu gwneud.

Fel arfer, dylai ffurf a theitl yr is-ddeddfwriaeth gyfateb i un o leiaf o'r pwerau y mae'n cael ei gwneud odanynt. Er enghraifft, os gwneir yr holl ddarpariaethau mewn offeryn o dan bwerau i wneud gorchymynion a rheolau, mae'n debyg na fydd yn syniad da galw'r offeryn yn rheoliadau.

Sut bydd dibynnu ar adran 39 yn effeithio ar gynnwys offeryn neu'r dogfennau ategol?

Os yw offeryn statudol yn cynnwys darpariaethau a wneir ar ffurf wahanol i'r ffurf a bennir yn y ddeddfwriaeth alluogi (er enghraifft, os yw set o reoliadau yn cynnwys darpariaethau a wnaed o dan bŵer i wneud gorchymyn), ni ddylai rhaglith yr offeryn ddyfynnu'r pŵer yn adran 39. Er hynny, fe ddylai'r troednodyn sy'n cyd-fynd â'r cyfeiriad at y pŵer galluogi perthnasol esbonio bod y pŵer yn cael ei ddefnyddio i wneud is-ddeddfwriaeth ar ffurf wahanol yn rhinwedd adran 39. Gellir defnyddio'r ffurfeiriad a ganlyn, gydag addasiadau priodol:

Gellir arfer y pŵer i wneud [gorchymyn] o dan adran [x] o Ddeddf [Y] i wneud [rheoliadau] yn rhinwedd adran 39 o Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019 (dccc 4).

Bydd dibynnu ar adran 39 yn golygu bod offeryn yn cynnwys darpariaethau a fyddai fel arall wedi cael eu gwneud ar ffurf wahanol. Dylai'r adran o'r Memorandwm Esboniadol i'r offeryn sy'n ymdrin â materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad esbonio'n gryno pam y bennir bod hyn yn briodol.

Yn ogystal â nodi'r pwerau i wneud rheolau, rheoliadau neu orchymynion y gwneir yr offeryn odanynt, dylai'r adran ynghylch y cefndir deddfwriaethol yn y Memorandwm Esboniadol grybwyll bod adran 39 yn galluogi'r pwerau hynny i gael eu defnyddio i wneud darpariaeth ar ffurf wahanol.

A fydd defnyddio adran 39 yn effeithio ar y weithdrefn ar gyfer gwneud offeryn?

Nid yw'r ffaith bod darpariaethau'n cael eu gwneud ar ffurf wahanol o dan adran 39, ynnddi ei hun, yn effeithio ar weithdrefn y Senedd ar gyfer gwneud y darpariaethau hynny: gweler adran 39(2) o'r Ddeddf. Er enghraifft, os defnyddir pŵer i wneud gorchymyn er mwyn gwneud rheoliadau, bydd y rheoliadau yn dal i ddod o dan weithdrefn y Senedd sy'n gymwys i'r pŵer i wneud gorchymyn.

Er hynny, gall cyfuno darpariaethau o dan bwerau gwahanol yn yr un offeryn statudol effeithio ar weithdrefn y Senedd ar gyfer rhai o'r darpariaethau hynny yn rhinwedd adran 40 o'r Ddeddf.

Adran 40: Cyfuno is-ddeddfwriaeth sy'n ddarostyngedig i weithdrefnau gwahanol yn y Cynulliad

Beth mae adran 40 yn ei wneud?

Mae adran 40 yn gymwys pan fo offeryn statudol a weir gan Weinidogion Cymru yn cynnwys is-ddeddfwriaeth a fyddai'n dod o dan fwy nag un math o weithdrefn yn y Senedd. Mae'n sicrhau bod yr offeryn yn dod o dan yr un "lymaf" o'r gweithdrefnau hynny yn unig. Er enghraifft, os yw offeryn yn cynnwys rhai darpariaethau a fyddai'n dod o dan y weithdrefn gadarnhaol ac eraill a fyddai'n dod o dan y weithdrefn negyddol, mae'r offeryn cyfan yn dod o dan y weithdrefn gadarnhaol yn unig.

Mae adran 40 yn gymwys hefyd pan fo offeryn yn cynnwys rhai darpariaethau a fyddai'n dod o dan un o weithdrefnau'r Senedd ac eraill na fyddent yn dod o dan yr un weithdrefn. Er enghraifft, os yw offeryn yn cynnwys rhai darpariaethau a fyddai'n dod o dan yr weithdrefn negyddol ac eraill na fyddent yn dod o dan yr un o weithdrefnau'r Senedd, mae'r offeryn cyfan yn dod o dan y weithdrefn negyddol.

Mae adran 40 yn gymwys i unrhyw offeryn statudol a weir gan Weinidogion Cymru, sy'n cynnwys unrhyw ffurf ar is-ddeddfwriaeth, ni waeth sut neu pryd y crëwyd y pŵer neu'r ddyletswydd i wneud yr offeryn. Mae'n gymwys i bwerau a dyletswyddau o dan ddeddfwriaeth ddatganoledig a deddfwriaeth y Deyrnas Unedig, ac o dan ddeddfwriaeth a ddeddfwyd cyn ac ar ôl Deddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019 – er bod hyn yn amodol ar gyfyngiadau a drafodir isod.

Gellir defnyddio adran 40 ar y cyd ag adran 39, sy'n galluogi Gweinidogion Cymru i wneud is-ddeddfwriaeth mewn ffurfiau gwahanol (e.e. drwy ddefnyddio pŵer i wneud gorchymyn i wneud set o reoliadau). Er enghraifft, os oes gan Weinidogion Cymru bŵer i wneud gorchymyn sy'n dod o dan y weithdrefn gadarnhaol, a phŵer i wneud rheoliadau sy'n dod o dan y weithdrefn negyddol, mae adrannau 39 a 40 yn eu galluogi i gyfuno'r pwerau mewn un offeryn statudol (a all fod yn orchymyn neu'n rheoliadau) a fydd yn dod o dan y weithdrefn gadarnhaol.

Oes unrhyw gyfyngiadau ar ddefnyddio'r pŵer yn adran 40?

Bydd adran 40 yn gymwys i unrhyw offeryn statudol a weir o dan un o Ddeddfau Senedd Cymru neu Fesur Cynulliad.

Er hynny, mae yna gyfyngiadau ar gymhwyso adran 40 wrth wneud offeryn o dan un o Ddeddfau Senedd y Deyrnas Unedig (neu yn y dyfodol o dan unrhyw bwerau a fewnosodir yn neddfwriaeth uniongyrchol yr UE a ddargedwir).

- a. **Cymhwysiad daearyddol.** Nid yw adran 40 yn gymwys wrth wneud offeryn sy'n cynnwys unrhyw is-ddeddfwriaeth sy'n gymwys heblaw o ran Cymru. Dim ond o ran Cymru y mae'r rhan fwyaf o swyddogaethau Gweinidogion Cymru o dan Ddeddfau Senedd y Deyrnas Unedig yn arferadwy, ond mae ganddynt rai pwerau i wneud is-ddeddfwriaeth o ran "parth Cymru" (sy'n cynnwys y môr y tu hwnt i ffin atfor Cymru) ac "ardaloedd trawsffiniol" (sy'n cynnwys rhannau o Loegr sy'n gyfagos i'r ffin). Nid yw adran 40 yn gymwys i offeryn sy'n cynnwys is-ddeddfwriaeth o'r mathau hyn.
- b. **Rhychwant.** Mae adran 40 yn ymestyn i Gymru a Lloegr yn unig, ond mae rhai o bwerau Gweinidogion Cymru o dan Ddeddfau Seneddol y Deyrnas Unedig yn ymestyn hefyd i'r Alban neu Ogledd Iwerddon (hyd yn oed os yw eu cymhwysiad ymarferol yn gyfyngedig i Gymru). Ni fydd adran 40 yn gymwys i offeryn statudol i'r graddau y mae'n ffurfio rhan o gyfraith yr Alban neu Ogledd Iwerddon.

Os oes angen i is-ddeddfwriaeth a weir gan Weinidogion Cymru ymestyn y tu hwnt i awdurdodaeth Cymru a Lloegr, ni ddylid dibynnu ar adran 40 wrth wneud yr is-ddeddfwriaeth.

Mewn rhai achosion, efallai y bydd modd defnyddio pŵer sy'n ymestyn y tu hwnt i Gymru a Lloegr i wneud offeryn sy'n ymestyn i Gymru a Lloegr yn unig. Os felly, gellir cyflawni hynny drwy gynnwys darpariaeth yn yr offeryn sy'n cyfyngu ar ei rychwant, ac wedyn fe ddylai fod modd defnyddio adran 40. Er hynny, hyd yn oed os oes modd cyfyngu ar rychwant yr offeryn, bydd yn bwysig sicrhau na fydd hynny'n creu unrhyw effeithiau andwyol.

Er mwyn penderfynu a yw'r materion hyn yn codi ai peidio, bydd angen gwirio'r darpariaethau ynglŷn â'r rychwant yn Neddf Senedd y Deyrnas Unedig sy'n rhoi'r pŵer i wneud is-ddeddfwriaeth (sydd fel arfer i'w weld yn agos at ddiwedd y Ddeddf) ac ystyried pa rychwant sy'n briodol ar gyfer yr offeryn.

A all adran 40 gael ei defnyddio mewn offeryn ar y cyd neu offeryn cyfansawdd?

Mae adran 40 yn gymwys i offerynnau sy'n cynnwys is-ddeddfwriaeth a wneir gan Weinidogion Cymru yn unig, ac mae'n effeithio ar y weithdrefn yn Senedd Cymru yn unig. Does dim darpariaeth gyffredinol o'r math hwn sy'n gymwys i offerynnau sy'n cynnwys is-ddeddfwriaeth a wneir gan Weinidogion y Goron, er bod yna ddarpariaethau tebyg ynghylch is-ddeddfwriaeth a wneir o dan Ddeddfau penodol. Mae'r rhain yn cynnwys is-ddeddfwriaeth a wneir o dan y pwerau eang yn Neddf y Cymunedau Ewropeaidd 1972 a Deddf yr Undeb Ewropeaidd (Ymadael) 2018.

O ran egwyddor, fe ellid defnyddio adran 40 pan fo Gweinidogion Cymru yn gwneud offeryn ar y cyd neu offeryn cyfansawdd gydag un o Weinidogion y Goron. Ond, yn ymarferol, gall materion sy'n ymwneud â chymhwysiad daearyddol a rychwant achosi anawsterau.

Nid yw'n debygol y gellid dibynnu ar adran 40 mewn offeryn ar y cyd, am fod offeryn ar y cyd yn debygol o gynnwys darpariaeth a wneir gan Weinidogion Cymru a Gweinidogion y Deyrnas Unedig o ran ardal sy'n ymestyn y tu hwnt i Gymru. Gall y materion sy'n ymwneud â'r rychwant cyfreithiol a drafodir uchod fod yn berthnasol hefyd.

Mewn offeryn cyfansawdd, bydd Gweinidogion Cymru fel arfer yn gwneud darpariaeth o ran Cymru yn unig, felly mae'n bosibl na fydd problem o ran y cymhwysiad daearyddol. Ond fe fydd angen ystyried o hyd a oes unrhyw anawsterau yn ymwneud â rychwant cyfreithiol yr offeryn.

Dibynnu ar ddarpariaethau eraill sy'n debyg i adran 40

Mae rhai o Ddeddfau'r Deyrnas Unedig yn cynnwys darpariaethau tebyg i adran 40, sy'n ymdrin ag achosion lle byddai mwy nag un weithdrefn Senedd yn gymwys i offeryn a gâi ei wneud gan Weinidogion Cymru ac sy'n cymhwyso'r un "uchaf" o'r gweithdrefnau. Mae'r rhain yn cynnwys Deddf y Cymunedau Ewropeaidd 1972⁵ a Deddf yr Undeb Ewropeaidd (Ymadael) 2018⁶.

Pan fo'r darpariaethau eraill hyn yn gymwys, efallai y byddai'n well dibynnu arnyn nhw yn hytrach nag adran 40 er mwyn osgoi'r anawsterau sy'n ymwneud â chymhwysiad daearyddol a rychwant a grybwyllir uchod.

Sut mae dibynnu ar adran 40 yn effeithio ar gynnwys offeryn neu'r dogfennau ategol?

Bydd angen i'r wybodaeth am y dyddiadau mewn print italig mewn offeryn statudol adlewyrchu'r gofynion gweithdrefnol sy'n gymwys i'r offeryn (e.e. rhaid i offeryn negyddol gynnwys y dyddiad y'i "gosodwyd"). Pan fo adran 40 yn gymwys i offeryn, dylai'r wybodaeth adlewyrchu'r weithdrefn sy'n gymwys yn rhinwedd adran 40.

Mewn offeryn sy'n dod o dan y weithdrefn negyddol, nid yw'r ddarpariaeth yn y rhiant-Ddeddf sy'n cymhwyso'r weithdrefn negyddol yn cael ei chrybwyll yn unman yn yr offeryn fel arfer. Gan hynny, does dim angen dyfynnu adran 40 nac yn rhaglith yr offeryn nac mewn troednodyn.

⁵ Gweler paragraff 2A o Atodlen 2 i Ddeddf 1972, fel y'i cymhwysir at Weinidogion Cymru gan baragraff 35A o Atodlen 11 i ddeddf Llywodraeth Cymru 2006.

⁶ Gweler paragraff 38 o Atodlen 7 a pharagraff 4 o Atodlen 8.

Mewn offeryn sy'n dod o dan y weithdrefn gadarnhaol, bydd y rhaglith yn dweud bod yr offeryn wedi ei gymeradwyo drwy benderfyniad gan Senedd Cymru yn unol â'r ddarpariaeth sy'n gosod y weithdrefn honno. Pan fo offeryn cadarnhaol yn cynnwys darpariaethau na fyddai fel arall yn denu'r weithdrefn gadarnhaol, dylai'r cyfeiriad at y ddarpariaeth weithdrefnol yn y rhaglith gynnwys troednodyn yn egluro bod adran 40 yn gymwys⁷. Er enghraifft:

Gweler hefyd adran 40 o Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019 (dccc 4) i weld darpariaeth ynghylch y weithdrefn sy'n gymwys i'r offeryn hwn.

Bydd cymhwyso adran 40 yn golygu bod offeryn yn cynnwys darpariaethau a allai fod wedi eu gwneud mewn offeryn sy'n dod o dan weithdrefn Seneddol "lai caeth". (Er enghraifft, bydd offeryn cadarnhaol yn cynnwys darpariaethau a allai fod wedi eu gwneud mewn offeryn negyddol.) Dylai'r adran o'r Memorandwm Esboniadol ynglŷn â'r offeryn sy'n ymdrin â materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad esbonio'n gryno pam y bernir bod hyn yn briodol.

Dylai'r adran ar y cefndir deddfwriaethol yn y Memorandwm Esboniadol, yn ogystal â nodi'r weithdrefn y gwneir yr offeryn odani, nodi ei bod yn cynnwys darpariaethau a fyddai fel arall yn dod o dan weithdrefn wahanol ac esbonio effaith adran 40.

Ydy adran 40 yn effeithio ar y gofynion ynglŷn ag ymgynghori a gweithdrefnau "manwl" y Senedd?

Mae adran 40 yn ymdrin â gweithdrefnau'r Senedd a fyddai'n gymwys fel arall i ddarpariaethau gwahanol a gynhwysir mewn offeryn statudol yn unig. Nid yw'n effeithio ar unrhyw ofynion i Weinidogion Cymru gynnal ymgynghoriad neu roi sylw i safbwyntiau neu gyngor cyn gwneud is-ddeddfwriaeth. Ac o ran offerynnau sy'n dod o dan weithdrefn "fanwl" neu "uwchgadarnhaol", nid yw adran 40 yn effeithio ar unrhyw gamau y mae'n rhaid eu cymryd cyn i fersiwn terfynol yr offeryn gael ei osod gerbron y Senedd.

Os yw offeryn yn cynnwys darpariaethau a wneir o dan nifer o bwerau gwahanol, a rhai yn unig ohonynt yn dod o dan ofynion ynglŷn ag ymgynghori, bydd y gofynion ymgynghori hynny yn dal yn gymwys yn yr un modd ag o'r blaen. Gallai hynny olygu ei bod yn ofynnol i Weinidogion Cymru ymgynghori ar rai o'r darpariaethau y maent yn bwriadu eu cynnwys yn yr offeryn, ond nid rhai eraill.

Yn ymarferol, efallai na fydd yn hawdd gwahaniaethu rhwng y darpariaethau yr oedd gofyn ymgynghori yn eu cylch a'r lleill. Gan hynny, efallai mai'r peth callaf fydd ymgynghori ar yr holl ddarpariaethau sydd i'w cynnwys yn yr offeryn. Ac efallai y bydd Gweinidogion Cymru yn dymuno ymgynghori ar bob un o'r darpariaethau beth bynnag.

⁷ Byddai'r un dull yn briodol pe bai unrhyw offeryn (gan gynnwys offeryn negyddol) y mae adran 40 yn gymwys iddo yn cyfeirio at y ddarpariaeth sy'n cymhwyso'r weithdrefn graffu.